

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mine YALÇINKAYA

ELİT SPORCULARDA
DOPİNGE YÖNELİK TUTUMUN BELİRLENMESİ

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mine YALÇINKAYA

ELİT SPORCULARDA
DOPİNGE YÖNELİK TUTUMUN BELİRLENMESİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Kemal Alparslan ERMAN

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Mine YALÇINKAYA'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr. Emrah ATAY (İmza)

Üye (Danışmanı) : Yrd.Doç.Dr. K.Alparslan ERMAN (İmza)

Üye : Yrd.Doç.Dr. Alkan UĞURLU (İmza)

Tez Başlığı: Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 10/06/2016

Mezuniyet Tarihi : 23/06/2016

(İmza)

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Mine YALÇINKAYA

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
TABLOLAR LİSTESİ	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
ÖNSÖZ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM LİTERATÜR BİLGİSİ

1.1.Doping	4
1.1.1.Dopingin Tanımı	4
1.1.2.Doping Kullanımının Tarihsel Gelişimi	5
1.1.3.Toplumsal Bir Sorun Olarak Doping	6
1.1.3.1.Ergojenik Madde Kullanım Yaygınlığı	7
1.1.3.2.Doping Kullanımında Etik	8
1.1.3.3.Ergojenik Maddelerin Değerlendirilmesi	9
1.1.3.4.Pazarlama İddiaları	9
1.1.3.5.Doping Kullanımına Yönelten Nedenler	10
1.1.4.Dopingle Mücadele	10
1.1.4.1.Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA)	11
1.1.4.2.Türkiye'de Dopingle Mücadele	13
1.1.5.Yasaklı Maddeler ve Yöntemler	13
1.1.5.1.Gen Dopingi	16
1.2.Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi (TOHM) Projesi	17
1.3.Tutum ve Algılar	17
1.3.1.Tutum	17
1.3.1.1.Tutumların Oluşması ve Değişmesi	18
1.3.1.2.Tutum Davranış İlişkisi	18
1.3.2.Algılama	19
1.3.2.1.Algı Türleri	19

1.3.2.2.Algılama ve Kültür	19
1.3.3.Beklenti Düzeyi	20

İKİNCİ BÖLÜM

DOPİNG KULLANIMINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN UYGULANMASI VE BULGULARI

2.1.Araştırmanın Türü	21
2.2.Katılımcılar	21
2.3.İzinler	23
2.4.Verİ Toplama Aracı	23
2.5.Verilerin Toplanması	24
2.6.Verilerin Analizi	25
2.7.Bulgular	26
2.7.1.Demografik Bulgular	26
2.7.2.Sportif Başarı ile İlgili Bulgular	27
2.7.3.Doping Kontrolünden Geçme ile İlgili Bulgular	28
2.7.4.Doping Bilgi Düzeyi ile İlgili Bulgular	28
SONUÇ	31
KAYNAKÇA	35
EK 1- TOHM Mevzuat	38
EK 2- 2016 Yasaklılar Listesi	45
EK 3- Spor Genel Müdürlüğü Olur Yazısı	57
EK 4- Spor Genel Müdürlüğü'nün Bilgilendirme Yazısı	60
EK 5- Kişisel Bilgi Formu	61
EK 6- Doping Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği Formu	62
EK 7- TOHM'lar Bilgi ve İrtibat	63
EK 8- Çalışma Bilgilendirme Yazısı	65
ÖZGEÇMİŞ	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1	Dopingin Kullanımının Tarihsel Değişimi	9
Şekil 2.1	Çalışma Akış Şeması ve Araştırma Düzenegi	27
Şekil 2.2	Katılımcıların, “Doping Sözcüğünü İlk Olarak Nereden Duydunuz?” Sorusuna Verdiklerin Yanıtların Dağılımı.	32
Şekil 2.3	Katılımcıların, “Doping Sizce Nedir?” Sorusuna Verdiklerin Yanıtların Dağılımı.	33

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1	Sporcuları Bazı Spor Öz Geçmiş Bilgileri	23
Tablo 2.2	Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Branş Dağılımı	24
Tablo 2.3	Tutum Ölçeğinin Faktör Analiz Sonuçları	26
Tablo 2.4	Kadın Ve Erkeklerde DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması	29
Tablo 2.5	Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	29
Tablo 2.6	Katılımcıların Ulusal Başarı Durumuna Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 2.7	Katılımcıların Uluslararası Başarı Durumuna Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 2.8	Katılımcıların Milli Olma Durumuna Göre DKTYÖ Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 2.9	Katılımcıların Doping Kontrolünden Geçip Geçmeme Durumuna Göre DKTYÖ Puanlarının Karşılaştırılması	31
Tablo 2.10	Katılımcıların “Doping Sizce Sporcuların Sağlığı Üzerinde Olumsuz Etki Yaratır Mı?” Sorusuna Verdiklerin Cevabın DKTYÖ Puanına Göre Karşılaştırılması	31
Tablo 2.11	Katılımcıların Branş Kategorilerine Göre DKTYÖ Puanlarının Karşılaştırılması.	31
Tablo 2.12	Katılımcıların “Doping Sözcüğünü İlk Nereden Duydunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar ile DKTYÖ Puanlarının Karşılaştırılması	32
Tablo 2.13	Katılımcıların “Doping Sizce Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar ile DKTYÖ Puanlarının Karşılaştırılması	33

KISALTMALAR LİSTESİ

WADA	World-Anti Doping Agency
IOC	International Olympic Committee
IGF-I	İnsülin ve İnsüline Benzer Büyüme Faktörünü
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
NCAA	National Collegiate Athletics Association
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
SGM	Spor Genel Müdürlüğü
CODE	Dünya Dopingle Mücadele Kuralları
HCG	Karyonik Ganodotropin Hormon
ACTH	Kortikotropin
RNA	Ribo Nükleik Asit
DNA	Deoksiribo Nükleik Asit
VEGF	Vasküler Endotelial Büyüme Faktörü
EPO	Eritropoetin
TOHM	Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi
yy	Yüzyıl
DKYTÖ	Doping Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, TOHM (Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi) projesi bünyesinde 2016 ve 2020 olimpiyat oyunlarına hazırlanan, elit düzeydeki kadın ve erkek sporcuların dopinge yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Ayrıca; Sporcuların cinsiyet, yaş, spor branşı, spor yaşı ve elitlik düzeyi gibi değişkenler dikkate alındığında, sporcuların doping kullanımına yönelik tutumları arasındaki farkın incelenmesi çalışmanın alt amaçlarını oluşturur.

Araştırmaya, Spor Bakanlığı'nın TOHM projesi bünyesinde, çeşitli branşlarda, olimpiyat oyunlarına hazırlanan, 18.95 ± 2.20 yıl (kadın; $n=121$, 19.16 ± 2.26 yıl, Erkek; $n=269$, 18.87 ± 2.17 yıl) yaş ortalamasına sahip, 121 kadın, 269 erkek toplam 390 elit sporcu gönüllü olarak katılmıştır.

Veri toplama aracı olarak “Doping Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği” (DKYTÖ) kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipi olup toplam 10 sorudan oluşmaktadır.

Çalışma non-parametrik istatistik yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Buna göre; bağımsız gruplarda (2 grup) ortalamalar arasındaki farkın değerlendirilmesi için Mann Whitney U istatistik yöntemi kullanılmıştır. İki'den fazla grubun olduğu non-parametrik karşılaştırmalarda ise Kruskal-Wallis istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Katılımcıların, DKYTÖ puanlarında; yaş, ulusal başarı, milli olma ve doping kontrolünden geçme durumu ve “Doping sizce sporcuların sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratır mı?” sorusuna verdikleri cevapları arasında anlamlı fark vardır ($P<0.05$).

Katılımcıların, DKYTÖ puanlarında; cinsiyet, uluslararası başarı durumu, branş kategorileri, “Doping sözcüğünü ilk nereden duydunuz?” ve “Doping sizce nedir?” sorularına verdikleri cevaplar arasında istatistiki bir fark olmadığı görülmüştür ($P>0.05$).

Çalışmadan elde edilen bulgulara dayanarak, spor yaşı, müsabaka tecrübesi uluslararası müsabaka deneyimi, doping ve doping yaptırımı ile ilgili bilgi düzeyi yüksek olan sporcuların dopinge karşı eğilimlerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, dopinge karşı mücadelede WADA; Eğitim, kontroller ve yaptırımlar konusundaki var olan çalışmalarına devam etmelidir. Ayrıca uluslararası müsabakaya katılım artırılarak sporcuların müsabaka ve doping kontrolleri ile ilgili tecrübeleri yaşayarak öğrenmeleri de sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Doping, Olimpiyat, Elit, Sporcu, Tutum.

SUMMARY

DETERMINATION OF DOPING ATTITUDE IN ELITE ATHLETES

The aim of this study is to determine the attitudes of a group of elite men and women athletes, who are preparing to attend the 2016 and 2020 Olympic Games within the coverage of TOHM Project (Turkish Olympics Preparation Center) towards doping. In addition, when variations like sex, age, branch, age and education level of the athletes are taken into consideration, studies of variations of the athletes' attitudes and manners towards using doping substances form the sub-goals of this study

Within the coverage of TOHM Project of the Ministry of Sports, a total of 390 elite athletes, comprised of 121 women and 269 men athletes between the average ages of 18.95 ± 2.20 (females; # =121, 19.16 ± 2.26 years old, males; # = 269, 18.87 ± 2.17 years old) in various branches have taken part in our study voluntarily.

As a means of data collection "Attitude Scale for the Usage of Doping" (ASUD) has been used. The Scale is a fivefold Likert-type scale that is comprised of 10 questions.

The study was assessed with non-parametric statistical methods. According to this Man Whitney U statistical method was used for evaluating the differences in independent group's (2 groups) averages. In the non-parametric comparison, more than 2 groups, Kruskal-Wallis statistical method was used.

In the answers to the questions provided by the participants like "Do you think doping has a negative effect on the health of athletes?" and ASUD scores of the participants related to age, being a national athlete, success in national scale and going through doping control, there were significant variations ($P > 0.05$).

In the answers to the questions provided by the participants like "Where have you heard the word 'doping' first and what does doping mean to you?" and the ASUD scores of the participants related to age, being a national athlete, success in national scale and going through doping control, there were no significant differences ($P > 0.05$).

Based on the finds that arose from the study we have carried out, it has been concluded that those athletes that have joined competitions and have international competition experiences and those whose level of knowledge on doping and its sanctions are high, have low inclinations towards doping substance use. In the light of this information, WADA (World Anti-Doping Agency) should continue its studies in the matters of education, control of doping and sanctions concerning use of doping substances to struggle against doping. In addition to the aforementioned measures, enabling athletes to take part in international

competitions more often and letting them learn through doping controls can help them in their efforts.

Keywords: Doping, Olympics, Elite, Athlete, Attitude.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde, bilgi ve deneyimlerini, sonsuz sabır ve desteğini esirgemeyen çok değerli tez danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Kemal Alparslan ERMAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca Yüksek Lisans eğitimim süresince destek ve yardımları ile daima yanımda olan Sayın Hocam Öğr.Gör. Mehmet Ali ÖZÇELİK'e,

Ve asla haklarını ödeyemeyeceğim değerli ailem; Annem, babam ve abime...

Mine YALÇINKAYA

Antalya, 2016

GİRİŞ

Spor, toplumların vazgeçilmez ve önemli bir parçası haline gelmiştir. Sporun endüstrileşmesiyle meslek haline gelmesi, var olan kazanma dürtüsünü tetiklemiş, sporcular ve antrenörler kazanmak ve avantaj sağlamak için birçok doping maddesi ve yöntemine başvurmuştur (Akgün, 1993: 121).

1980-2001 yılları arasında IOC başkanlığı yapan Juan Antonio Samaranch, dopingi, ölüme benzeterek, hilekarlık ile eş olduğunu söylemiştir. Ölümü, bazen geri döndürülebilir fizyolojik değişim, manipüle edilemez doğal bir süreç olarak betimlemiştir (Toohey, 2007: 168).

Sportif performansı doping metotlarıyla arttırıp, haksız kazanç elde etmek ahlaki değerlere karşıdır. Bu yollara başvuranların toplumdaki saygınlıklarını kaybettiklerini tarihteki örneklerde de görüyoruz. Örneğin, uluslararası platformda başarıları olan bazı üst düzey sporcular, elde ettikleri maddi ve manevi kazançları ve toplumdaki prestijlerini, kullandıkları yasaklı doping maddesi ya da uyguladıkları yöntemler nedeni ile fazlasıyla kaybetmişlerdir. Sporcular kazanmak uğruna sadece maddi ya da manevi yaşamsal kazanımlarını kaybetmekle kalmamış, kullandıkları bu yasaklı madde ve metotların sağlıkları üzerinde de ciddi zararlı etkileri olmuştur. Hatta bazı sporcular ise hayatını kaybetmişlerdir. Son yıllarda doping tehlikesiyle mücadele konusunda dünya fikir birliği sağlamış ve dopingle mücadele sistematik bir yapı içerisinde kurumsallaştırılmıştır (Akgün, 1993: 121).

Dünyanın en büyük spor organizasyonu olan olimpiyat oyunları, zaman zaman doping ile ilgili ihlallerden dolayı yıpranmış ve olimpizm zedelenmiştir. Bu yıpranma, günümüze sportif ve sosyal açıdan da oldukça zarar verici bir hal almıştır. Antik dönemde çoğunlukla dinsel anlamda kazanım beklentilerinin ön planda olduğu olimpiyat oyunlarının, modern olimpiyat kimliğine bürünmesi ile maddi ve manevi kazanç içerikli ödüllerin cazip hale gelmesi, sporcuların kazanma arzusunu arttırmıştır. Sporcularda oluşan bu kazanma isteği, illegal ve olimpiyat ruhu ile bağdaşmayacak yeni tutumların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Olimpiyat Oyunlarının amaçlarından birisi de, tüm dünya milletlerini birleştirerek, sporun evrensel özelliğini ve olimpizm düşüncesini insanlara empoze etmektir. Modern Olimpiyat Oyunlarının kurucusu Baron Pierre de Coubertin, gençliğin spor yoluyla eğitilmesi gerektiğini düşünmüş ve böylece gençlerin daha sağlıklı neslin bir parçası olacağına dair inancını dile getirmiştir (Seçilmiş, 2004: 9).

Ülkemizde, 2013 yılında, “olimpiyatlara katılacak ve katılması muhtemel yetenekli sporcuların seçilmesi, yetiştirilmesi, performanslarının geliştirilmesi, eğitimlerinde ve sosyal

gelişimlerinde müşterek ve standart bir uygulamanın sağlanması” ve olimpiyatlarda ülkemizi temsil edecek sporcuların yetiştirilmesi için TOHM merkezleri kurulmuştur. Kurulan merkezlerin; kuruluş, çalışma, görev, yetki ve sorumlulukları 11 Nisan 2015 tarihli ve 29323 sayılı Resmi Gazetede Yayınlanmıştır (<https://sgm.gsb.gov.tr/>) (EK-1).

WADA Türkiye Doping Mücadele Komisyonu görevlileri bu sporcuların doping ile ilgili bilgi düzeylerini artırmak ve onların dopinge karşı tutumlarını iyileştirmek amacı ile zaman zaman kamp merkezleri ve TOHM’larda doping ile ilgili seminerler vermektedir.

Performans attırmak amacı ile bazı besin öğelerinin yaygın kullanımlarının olduğu ve bunların bazen insan yaşamını tehdit eder nitelikte olduğu da bilinmektedir. Bunlara, kısaca destek ürünler adı verilmektedir. Hatta destek ürün kapsamında olduğu düşünülen enerji içeceklerinin ya da vücuttaki protein sentezini etkileyebilecek ürünleri doğal ya da yapay yollarla kullanmanın da sağlığı nasıl etkileyebileceği konusu, içerisinde birçok soruyu barındıran araştırma alanlarından (Manore vd., 2009: 481).

Diğer bir önemli konu ise yasaklı madde ve yöntemlerin sporun dışında da toplumlarda ciddi bir tehdit unsuru olmasıdır. Ülkemizde ve dünyada gençlerin madde kullanma alışkanlığı, estetik kaygılar için kullanılan ilaçlar, fitness merkezlerinde tüketilen destek ürünler sosyal bir sorun haline gelmiştir. İnsanların sağlığını ve duygularını suiistimal eden bu maddelerin piyasası oldukça genişlemiş ve her yerde pazarlanmaya başlanmıştır. Bu maddeler bireyler üzerinde ciddi yan etki bırakmakta, hatta ölümlere neden olmaktadır. Doping mücadelesinde, kurumsal olarak her geçen gün ciddi mesafeler kat edilirken, üst düzey müsabaka performansının artırılması dışında kullanılan ve destek ürünlerin tüketimi ile mücadele göz ardı edilmemelidir. Çünkü, destek ürünlerin kontrolü ve sınırlılıkları ile ilgili kurumsal bir yapı henüz oluşturulamamıştır. Yasaklı maddelerin ve metotların sporun dışında kalan bu boyutu ile de mücadele edilmeli ve gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır (Manore vd., 2009: 481).

Ayrıca, konunun azımsanmayacak kadar önemli olan ve incelenmeye ihtiyacı olan bir finansal zarar boyutu da var. Kullanılan destek ürünler, metabolitler ve enerji içeceklerinin fayda ya da zararlarının yanı sıra ülke ya da bireyin mali durumu üzerine etkilerinin ayrıca incelenmesi konusunun araştırmacıları ilgilendireceği düşünülmektedir.

Akdeniz Üniversitesi tam erişimli veri tabanları kapsamında yer alan hakemli dergilerde, “doping”, “social” ve “psycho*” anahtar kelimeleri ile yayınlar tarandığında 1996-2006 yılları arasında 28 makaleye rastlanırken, aynı anahtar kelimeler ile 2006-2016 yılları arasında yayınlanan makaleler incelendiğinde sayının 378’e yükseldiği görülmektedir. Bu anahtar kelimelere “attitude” eklendiğinde ise 1996-2006 yılları arasında 4, 2006-2016 yılları

arasında ise 191 makaleye rastlanmıştır. Görüldüğü gibi doping kullanımının toplumsal ve psiko-sosyal açıdan değerlendiren araştırmaların sayısı oldukça azdır. Başka bir deyişle, sporcuları doping kullanmaya iten nedenlerin incelendiği çalışmalar her geçen gün artmaktadır.

Sonuç olarak, Doping kullanımı ile ilgili, bireylerin düşünceleri, tutumları ve algılarının incelenmeye (Petroczi, 2015: 138) ve özellikle, doping kullanımını psiko-sosyal ve eğitim boyutu ile irdeleyen ve çıkarımlarda bulunmaya imkan veren çalışmaların planlanmasına ve uygulanmasına ihtiyaç vardır. TOHM merkezlerinde olimpiyatlara hazırlanan sporcuların doping kullanımı ile ilgili tutum ve düşüncelerinin, onların ilerideki yaşamlarında spor organizasyonlarının, kurum ve kuruluşlarının birçok alanlarında istihdam bulma olasılıklarının yüksek olması nedeni ile önemlidir. Aynı zamanda, doping kullanım ve eğilimi ile mücadele ülkenin uluslararası prestijini doğrudan etkilemesi bakımından, dikkat ile incelenmesi gereken önemli bir konudur.

Bu nedenler ile bu çalışmanın amacı, TOHM projesi bünyesinde 2016 ve 2020 olimpiyat oyunlarına hazırlanan, elit düzeydeki kadın ve erkek sporcuların dopinge yönelik tutumlarının belirlenmesidir.

Ayrıca; Sporcuların cinsiyet, yaş, spor branşı, spor yaşı ve elitlik düzeyi gibi değişkenler dikkate alındığında, Sporcuların Doping Kullanımına Yönelik Tutumları arasındaki farkın incelenmesi çalışmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR BİLGİSİ

1.1.Doping

Yarışmak ve kazanmak, insanoğlunun ilk dönemlerine kadar uzanır. Günümüze kadar gelen süreç içerisinde sportif başarının getirdiği maddi ve manevi kazanımların giderek artması sporcuların başarılı olma istediğini o kadar artırmıştır ki, sporcular ahlaki kuralları ihlal etmekle kalmayıp sağlıklarını da tehlikeye atmayı göze almışlardır (Akgün, 1993: 121).

1.1.1.Dopingin Tanımı

“Doping”, Güney Doğu Afrika yerli dillerinden “dop” kelimesinden gelmektedir ve “Savaşçıların tapınma törenleri esnasında uyarıcı olarak kullandıkları, bazılarına göre özel bir bitki bazılarına göre üzüm kabuğundan yapılan alkollü bir içeceğe verilen isimdir” (Atasü ve Yücesir, 2001: 25). “Dop” kelimesi zamanla, Güney Afrika’da bulunan İngiliz soyluları tarafından İngiltere’ye taşınmış ve İngilizlerin “ing” ekini eklemeleri ile günümüzdeki halini alan, “doping” olarak İngilizce’de yerini almıştır (Ergen, 2007: 121). 1960’lı yıllara kadar dopinge ilgili yapılmış olan çok çeşitli tanım olmasına rağmen bu tanımlar dopingi tam anlamıyla tarif etmekte yetersiz kalmıştır. Dopinge ilişkin ilk resmi tanım 1963 yılında şu şekilde yapılmıştır: “Sporcu veya oyuncuların yarışma sırasında veya ona hazırlanırken, spor ahlakına yakışmayacak şekilde performanslarını suni olarak arttıracak ve sporcunun fiziksel ve psikolojik sağlığına zarar verecek madde veya olası metotların kullanılması.” Kısaca doping, sporda performansı verimli bir şekilde artırmak için Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) tarafından yasaklanan ilaç ve metotların kullanılmasıdır (Atasü ve Yücesir, 2001: 25).

Dopingin ilk tanımı, anti-doping kontrolleri başladığında sadece, sporcuların performansını yapay yolla artıran ilaç ve yasaklanmış metotlar şeklindeydi. Asıl tanımı ise Dünya Anti-Doping Kodu’nun talimatlarına uygun olarak; Yasaklı madde ve metot kullanımı sporcuların performanslarını yapay olarak artırabilir, fakat bu maddeler ve yöntemler sporcuların sağlığına zarar verecektir ve oyunların ruhuna aykırıdır. Doping olimpiyat prensibine, spor ve tıp etiğine hatta spor hekimliği etiğine aykırıdır. Herhangi bir madde ve metodu kullanmak, tavsiye etmek, onaylamak veya olanak sağlamak, dopingin tanımını içerir. Farmakolojideki sürekli ilerleme, spor hekimliği ve performans biliminin performansı yapay yolla artırma konusunda yeni formlar oluşturmasını sağlarken, gereken doğru, güncel ve güçlü yasaları meydana getirmektedir (Frontera vd., 2007: 44).

Doping için yapılan en son tanım 2015 yılında WADA tarafından World Anti-Doping Code'nda belirtilen, “Doping, Doping Mücadele Kuralları’nın 2.1’den 2.10’uncu Maddeye kadar olan bölümünde belirtilen doping mücadele kural ihlallerinden bir veya daha fazlasının gerçekleştirilmesidir.” şeklinde yapılmıştır (<https://wada-main-prod.s3>).

1.1.2.Doping Kullanımının Tarihsel Değişimi

Doping yöntemlerinin kullanılması insanlık tarihi kadar eskidir. Doping kullanımına yönelik ulaşılan ilk bilgi, Çin Hükümdarı ve aynı zamanda Çin Tıbbının babası olan Shen Nung, mahuang (efedrin) bitkisinin akupunkturu tanımladığına inanırdı ve bu inanca bağlı olarak mahuang bitkisinin resmini çizdirmiştir (Frontera vd., 2007: 37). Romalıların su ve bal karışımından oluşan hidromel adı verilen karışımı atların yarış performanslarını artırmak için verdiği, gladyöterlerin savaşlarda dayanıklılıklarını artırmak için uyarıcı madde kullandıkları, Güney Amerika'da yerlilerin uzun dağ yürüyüşleri sonrası oluşan yorgunluğunu gidermek için koka bitkisi çiğnediği bilinir (Ergen, 2007: 122). Antik Olimpiyatlarda M.Ö. 3. Yüzyılın sonlarına doğru, Galen ve diğer yazarlara göre sporcular, müsabaka boyunca performanslarını yüksek tutabilmek için bitki çayları içip mantar yemişlerdir. Diğer ilginç bir doping yöntemi şöyledir; Yağlı barut, toz ve ter karışımı hazırlanıp müsabakalardan sonra yarışmacıların üzerine sürülüyordu. Bu karışım L şeklinde bir metalle çıkartılıp satılıyordu. İnanışa göre bu karışımı içmek, şampiyonlarla aynı fiziksel kapasiteye ulaştırırdı. Fakat bu söylenti Antik Olimpiyat Tarihçisi olan İspanyol Conrado Durantez tarafından kabul edilmemiştir (Frontera vd., 2007: 37). Tarih boyunca sporcular sağlıklarını tehlikeye atmak pahasına bile olsa performanslarını arttırmak için çeşitli illegal yöntemler uygulamışlardır. Bu yöntemler sonucu hayatını kaybeden sporcuların da olduğunu görülmektedir.

Uyarıcı madde kullanımının 1950 yılların başında ciddi bir sorun haline gelmesi doping mücadeleyi gerekli kılmış ve doping testleri uygulanmaya başlamıştır. Yapılan bu testler sonucu birçok Avrupalı bisikletçi ve pist yarışmacılarının ilaç kullandığı tespit edilmiştir. 1960 Roma Olimpiyat Oyunlarında bir bisikletçinin ölüm nedenin amfetamin kullanımı olduğu görülmüştür. 1965 yılında Beckett, Tucker ve Moffat, Britanya Bisiklet Turu'na katılan sporcuları test edip kimin bir takım farklı uyarıcıları kullandığını belirleyen bir dizi prosedür geliştirmiştir. 1967 Fransa Turu'nda başka bir bisikletçi daha vücudunda bulunan amfetamin nedeniyle ölmüş, ardarda gelen bu ölümler nedeniyle Prof. Beckett, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) Tıp Komisyonunu kurup 1968 Olimpiyat Oyunlarında doping testi uygulanmaya başlamıştır. 1972 Münih Olimpiyat Oyunlarına kadar doping numunelerinde steroid kullanımına ilişkin olarak analizler yapılamazken 1972 Münih

Olimpiyatlarında steroid testleriyle ilgi resmi bir açıklama yapılmış, 1976 Montreal Olimpiyatları'nda ise steroid tespiti analizi, alınan doping numunelerinde uygulanmaya başlamıştır. Montreal Olimpiyatlarında yapılan ilk resmi taramaya göre alınan 1800 örnekten toplamda 275 tanesinde steroide rastlanmıştır. 1984 dan sonra sporculardan alınan numunelerde testosteron analizi yapılabilmektedir. 1988 Los Angeles Olimpiyatları'nda da stanozolol kullanıldığı tespit edilmiştir (Wilson ve Derse, 2001: 4).

M.Ö.6. yüzyıl	Gladyatörlerin uyarıcı kullanımı
M.Ö.3.yüzyıl	Yunan sporcularının uyarıcı kullanımı
Ortaçağ	Şövalyelerin uyarıcı kullanımı
1879	Fransız Bisikletçi'nin ilaç kullanımı sonucu ölmesi
1900'lerin başı	Sporcuların alkol, strikinin karışımı kullanımı
1950'ler	Amfetaminlerin popüler hale gelmesi Androjenik - anabolik steroidlerin kullanılmaya başlanması
1960'lar	Amfetamin sonucu birçok sporcunun ölmesi
1962	IOC'nin sporda dopinge karşı önlem almaya başlaması
1963	Avrupa Konseyinin dopinge mücadele için komisyon kurması
1964	Tokyo Olimpiyat Oyunlarında bisikletçilere ilk doping kontrolünün yapılması
1966	Prens Alexandre De Merode tarafından IOC Tıp Komisyonunun kurulması ve doping kontrol çalışmalarının başlaması
1967	IOC Tıp Komisyonunun sporda dopinge mücadeleye başlaması
1968	Meksika Olimpiyat Oyunlarında ilk resmi doping kontrolünün yapılması
1970'ler	İlaç kullanımı sonucu birçok sporcunun ölümü
1972	Münih Olimpiyat Oyunlarında 2000'i aşkın doping kontrolü yapılması, 7 sporcuda yasaklı madde saptanması
1975	Anabolik steroidlerin yasaklanması
1980'ler	Peptid hormonların sporcular tarafından kullanılmaya başlanması.Yasaklı maddelerin listelerinin yayınlanmaya başlanması
1983	Kafein ve testosteronun yasaklı listesine eklenmesi
1984	Avrupa Konseyinde " Avrupa Antidoping Sözleşmesi " nin kabul edilmesi. Beta Bloker, idrar söktürücüler ve kortikosteroidlerin yasaklanması.
1985	Kan dopinginin yasaklanması
1986	Yarışma dışı doping kontrollerinin yapılmaya başlanması
1988	Büyüme hormonu gibi peptid hormonların yasaklanması
1990	Eritropoietinin yasaklanması
1992	Beta 2 agonistlerin yasaklanması, Lillehammer Kış olimpiyat Oyunlarında kan örnekleriyle doping kontrollerinin yapılması
1998	İnsülin ve insüline benzer büyüme faktörünün (IGF-I) yasaklanması
1999	İlk doping Konferansının toplanması, Dünya Anti-Doping Ajansının (World Anti-Doping Agency - WADA) kurulması

Şekil 1.1 Doping Kullanımının Tarihsel Değişimi

Kaynak: Ergen, 2007: 123

1.1.3.Toplumsal Bir Sorun Olarak Doping

Dopinge mücadele son yıllarda oldukça hız ve başarı kazanmıştır. Dünyada bu mücadele kurumsallaşmış, gerek müsabaka gerekse müsabaka dışı kontroller yapılmakta ve

hukuki süreç titizlikle işlemektedir. Profesyonel sporun ve sporcunun dışında da ergojenik yardımcılar, zayıflama hapları, kozmetik ürünler, bitkisel içerikli kontrolsüz kullanımlar, gibi yapay ya da doğal ürün kullanımları toplumların çözülmesi gereken sorunu olmaya devam etmektedir.

1.1.3.1.Ergojenik Madde Kullanım Yaygınlığı

Ergojenik maddelerin kullanımı ne kadar yaygındır? Bu soruya cevap vermek oldukça zordur. Mevcut bilgilerin çoğunluğu anabolik steroid kullanımı üzerindedir. ABD'de tahminen 1-3 milyon kişinin eskiden veya hala steroid kullanıcısı olduğu bilinmektedir. Genç bireyler ve genç sporcularda “Her ne pahasına olursa olsun kazanmak” zihniyeti yayındır ve buna bağlı olarak sporcular steroid kullanmaktadır. Veriler erkek lise öğrencilerinin %3-12'nin yaşamlarının bir noktasında steroid kullandığını göstermektedir. ABD'deki Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezlerinin en son verileri ülkedeki lise öğrencilerinin %4'nün bir dönem yasadışı steroid almış olduğunu bildirmektedir. Bu oran %5.2 olarak en yüksek 10. sınıflardadır. En fazla steroid kullanımı liseye devam eden erkek futbolcu, güreşçi ve atletlerde meydana gelmektedir. Yasal olmamasına rağmen steroid kullanımının erkek sporcuların yanı sıra kadın sporcularda da olduğu görülmektedir. Bu sadece potansiyel uzun vadeli etkileri değil, aynı zamanda bazı çalışmalar steroid kullanıcısı olmayanların kokain, alkol ve diğer uyuşturucuları kullanma olasılığının steroid kullanıcılarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. İlginç bir şekilde, rastgele yapılan bir uyuşturucu testi sayesinde NCAA sporcularının diğer sporcularla karşılaştırıldığında steroid kullanım oranlarının daha düşük (%1) olduğu bildirilmiştir. Sporcuların aldığı diğer ergojenik maddelerin yaygınlığı hakkında bilgi yetersizdir. Ergojenik maddelerin kullanımının hem gençlerde hem de yetişkinlerde yaygın olduğu bilinmektedir. Çalışmalar lise çağındaki sporcuların %22-62 oranında en az bir kullanımı yasal olmayan madde kullanıyor olduğunu göstermektedir. Bu oran yetişkin ve elit sporculardan daha yüksektir. Bir çalışma spor salonlarında egzersiz yapan insanların %85'nin bazı ek madde türü kullandığını göstermektedir. Son çalışmalar, üniversite sporcularının içinde yaklaşık %42-89 oranında ek madde kullanımı olduğunu göstermiştir. Benzer bir şekilde elit sporcularda yapılan çalışmalarda da %51-88 oranında en az bir besin takviyesi kullanıldığını göstermektedir. Multivitaminler ve mineraller hem sporcularda hem sporcu olmayanlarda oldukça popülerdir. Amerika'da, 3. Ulusal Sağlık ve Beslenme İnceleme Araştırmasına göre görüşülen kişilerin yaklaşık %49'nu mineral ve multivitamin kullanmaktadır. Son zamanlarda yapılan çalışmalarda bu oranların özellikle sporcularda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çoğu sporcu ek maddelerin optimum performans için önemli

olduğuna inanmaktadır. Elit sporcular ve dayanıklılık sporu yapanların fazlaca ek madde kullandığı bildirilmektedir. ABD nüfusunun ergojenik madde kullanım yaygınlığının doğru tahmini şu anda mevcut değildir. İnsanlar vitamin ve diğer besin takviyesi ürünler ile ilgili soruları cevaplamak için istekli olabilirken yasadışı veya yasaklanmış maddelerin kullanımı hakkında bu kadar istekli değildirler. Ulusal satışı 2005 yılında 16,8 milyar dolar olan kilo kaybı ve ergojenik maddelerin, sadece sporcular tarafından değil birçok insan tarafından da kullanmakta olduğu görölmektedir (Manore vd., 2009: 481).

1.1.3.2.Doping Kullanımında Etik

Bireyler ya da grupların ergojenik maddelerin kullanımı konusundaki etik kararları dayandırabilecekleri üç ana temel vardır:

- Ahlaki ve Olimpik değer ilkesine göre, sporcu başarıya kendisi, yardımsız ulaşmalıdır.
- Kurallar belirli kuruluşlar tarafından uygulanmalıdır; Örneğın, IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) ya da NCAA (Amerikan Kolej Sporları Kurumu) gibi.
- Bir birey tarafından yönlendirilen ahlaki ilkeler.

Ne pahasına olursa olsun kazanmak isteyen bir sporcu, haksız kazanç elde etmek için tahrik olacak, spor yönetim organları ve olimpiyat ideal etiğini ihlal edecektir. Bu sporcunun davranışı kendi kişisel ahlakı ile tutarlı olsa bile, sportif yönetim kuruluşları tarafından ortaya konulan etiğe göre aykırıdır. Sporcuların rekabet avantajı kazanmak için ergojenik maddeler dâhil olmak üzere, mevcut herhangi bir aracı kullanması kabul edilebilir mi? Bu sorunun basit bir cevabı yoktur ve ergojenik maddelerin kullanımını çevreleyen etik konular yıllarca tartışmaya açık bir konu olacaktır. Sports Illustrated dergisi tarafından yapılan bir ankette sporculara, “kazanmak garantisi ile saptanamaz bir yasaklı maddeyi kullanır mıydınız?” sorusu sorulduğunda, %98'nin evet dediğı bulunmuştur. Aynı sporculara, ölümle sonuçlanacak olsa bile, beş yıl süreyle kullanıp kazanmaları için izin verilirse, aynı maddeyi alıp almayacakları sorulmuştur. İnanılmaz bir şekilde %50'den fazlası hala evet demiştir. Smith ve Perry, dünya rekorunu kırmaya devam etmek için insan performansının sınırlarını zorlamanın ince yolları olmalıdır düşüncesiyle birçok sporcunun ergojenik ilaçları başarılı rekabetin önemli bir bileşeni olarak gördüklerini bulmuştur. Çünkü rekor kıran birçok sporcu bu maddeleri kullanıyor olabilir. Bazı sporcular arasında hâkim olan tutum ise diğer sporcularla adil rekabet için bunların kullanması gerektiğidir. Ergojenik maddelerin kullanımının yok olma durumu pek mümkün değildir. Sporcular branşlarında çok iyi olmak için, pek çok etik olmayan yol bulmaya devam edecektir. Bu durum, nükleer silahlanma

yarışına benzer gibi görünmektedir. Diğer önemli bir konu da yasadışı ve yasaklanan besin takviyelerinin kullanımının etik olup olmadığıdır. Dünya Anti-Doping Kodu spor performansını artırıcı potansiyele sahip, sporculara zararlı olabilecek veya spor ruhuna aykırı maddeleri yasaklamaktadır. Koda göre birçok besin takviyesi bu özelliklerin altına düşebilmektedir. Sporcuların performansını arttırabileceği için bu maddelerin etik olup olmadığını sorgulamalıdır. Besin takviyelerinin performansı arttırdığı bulunursa, kullanım sınırı ve yasaklama getirilmeli midir? Bu konu canlı bir tartışma konusunu olarak bilimsel toplantılarda ve tüm dünya sporu kapsamında olmalıdır (Manore vd., 2009: 482).

Kanunlar henüz yasaklamış olmasa ve etik olarak ahlak dışı ilan edilmese de besin takviye ürünlerinin kullanılması ya da kullanılmasının tavsiye edilmesi, performans üzerinde olumlu etkisi bulunmasa bile ekonomik açıdan zarar verdikleri için sosyal etik ilkelerine aykırı olmalıdır.

1.1.3.3. Ergojenik Maddelerin Değerlendirilmesi

Ergojenik madde pazarı ve imalat şirketlerine göre, ürünlerini kullanmak çok sayıda fizyolojik değişikliklerle sonuçlanacaktır. Bu iddialar sadece performansla ilgili özellikleri iyileştirmeyi değil hastalık risklerini de azaltılmayı içermektedir. Bu ürünler beklenen talepleri karşılar mı? Bu bölümde, ergojenik yardımcıları değerlendirmek için üç alanı tartışmak gerekmektedir: Pazarlama iddiaları, araştırma çalışmaları ve güvenlik konuları. Ayrıca, bu iddiaların ek maddelere ilişkin gerekli yasal uyarılara rağmen piyasa öncesi onayı olmadığını farkına varmak. Üreticilerin, yaptığı herhangi bir yapı-işlev iddiasının doğru ve yanıltıcı olmadığını kanıtlaması gerekmektedir (Manore vd., 2009: 482).

1.1.3.4. Pazarlama İddiaları

Reklamın birincil amacı tüketicilerin satın almasını ikna edecek şekilde ürün hakkında bilgi sunmaktır. Ne yazık ki, bu genellikle tüketiciye fayda etmez. Bir ürün bir besin takviyesi olarak nitelendirirse, şirketler besin eksikliğinin desteklenmesi iddialarını kullanabilir veya vücudun yapı fonksiyonu üzerinde etkili bir madde olduğunu ileri sürebilir. Genel olarak birçok sporcu ve tüketici, yapı-fonksiyon iddiaları ve hastalık iddiaları arasında ayırım yapmamaktadır (Manore vd., 2009: 483).

Yasal süreçlerle kontrolün dışında ergojenik yardımcı ürünlerinin, tavsiyeciler ve uygulayıcılar tarafından pazarlama amaçlı kullanılmasının da değerlendirilmesi gerekmektedir.

1.1.3.5.Doping Kullanımına Yönelten Nedenler

Yasaklı madde ve yöntemlerin sağlık üzerinde ciddi hasarlara neden olduğu sporcular tarafından bilinmesine rağmen performansı arttırmak pahasına doping sporcuların tercihi olmaktadır. Olimpiyatlara katılan bir sporcuya “Neden sporcular doping maddesi kullanır?” sorusu sorulmuş ve sporcudan şu cevap alınmış, “Olimpiyat şampiyonu olmamı sağladıktan hemen sonra ölümüne sebep olacağını sadece benim bildiğim bir ilacı, düşünmeden kullanabilirim.” (Üstel, 2005: 209). Alınan cevaba göre yorumlanacak olursa sporcular başarıya ulaşmak yolunda her türlü riski göze almaya hazırdır.

Normal bireylerin veya aklı başında sporcuların bu düşüncüyü kabul etmesi pek mümkün değildir. Ancak profesyonel düzeyde spor yapanlar için işin boyutu değişebilmekte; çok ciddi yan etkileri olan bu doping yöntemlerine ihtirasları doğrultusunda yenik düşebilmektedirler. Bu yönelimin cahillik, ihtiras, çevrenin yanlış yönlendirmesi ve doping yapan diğer sporcularla mücadele edebilme güdüsü gibi nedenleri vardır. Bazı sporcular da performans kapasitelerinin sonuna geldiğinde bu kapasiteyi aşmak için ne yapacağı bilemeyip işin kolayına kaçarak bu maddelere yönelmektedirler (Üstel, 2005: 209).

Rekor kırma amacı ve heyecanlı seyirciyi tatmin etme arzusunun sporcular üzerinde bıraktığını önemli etki, müsabakalara katılan sporcular tarafından uyarıcı maddelerin yaygınca kullanımına yol açmaktadır. Bu amaç ve arzu sporcular için her şeyden daha önemlidir (<http://www.judo.gov.tr/>).

1.1.4.Dopingle Mücadele

Doping spor psikolojisinin de en tartışmalı konularından biridir. Performansı artıran madde ve yöntemleri çeşitli rekabet ortamlarında yüzyıllar boyunca kullanılmış olması rağmen, Doping 20. yüzyılın spor karşılaşmalarında merak konusu oldu ve çok karmaşık bir fenomen haline geldi. Bugün sahip olduğumuz doping ikilemi, çelişkili normatif beklentilerin talihsiz ve büyük olasılıkla plansız bir sonucudur. Bugün buna sahip olarak doping ikilem, çelişkili normatif beklentilerin talihsiz ve büyük olasılıkla plansız bir sonucudur. Bir yandan, sporculardan öncekiden daha hızlı ve daha güçlü olarak yükselmelerini görmek istiyoruz. Diğer yandan, sağlık ve adalet uğruna, toplumu kontrol etmek ve sportif performans artabilen yollara sınırlar koyuyoruz. Kimyasal destekli insan gelişimi 20. yüzyılın ikinci bölümünü geliştirmekte olan ve büyümeye devam edecek karakterize bir olgudur. Sporda dopingin sınırı yoktur. İnsan, deneyimini geliştirmek için fonksiyonel ilaç kullanır; tıbbi olmayan bilişsel arttırıcılar; yağ yakıcılar ve diyet hapları, kozmetik cerrahi ve doping maddeleri. Daha sonra ilginç bir soru, “İnsan performansı geliştirmeleri çağında dopinge karşı savaşta nasıl haklı

olabiliriz?” Doping setleri dışında tüm diğer formlar, ekipman ve konfeksiyondaki gelişmeler veya gelişen teknolojik sanayi, eğitim yöntemleri, fonksiyonel gıdalar ve diyet takviyeleri gibi performans geliştiriciler olarak kabul edilebilir mi? Biz haklı olarak sadece neşe ve eğlence için 10-20 yıl içinde, sporcuların teknik, fiziksel ve zihinsel durumlarını mükemmelleştirmeleri gerektiğini onlardan talep edebilir miyiz? (Petroczi, 2015: 137).

1.1.4.1.Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA)

1998 yazında bisiklet dünyasını sarsan olaylardan sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), dopinge karşı mücadelede birlikte yer alan tüm tarafları bir araya getirerek, Doping Dünya Konferansı düzenlemeye karar vermiştir. 2-4 Şubat 1999 tarihinde İsviçre'nin başkenti Lozan'da düzenlenen Sporda Doping Birinci Dünya Konferansı, Sporda Doping Lozan Deklarasyonu'nu üretti. Bağımsız bir uluslararası anti-doping ajansı oluşturulması için sağlanan bu belge 2000 yılında Sydney Olimpiyat Oyunlarda faaliyete geçmiştir. Lozan Deklarasyonu, Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) şartlarına uygun olarak teşvik etmek ve uluslararası sporda dopinge karşı mücadeleyi koordine etmek amacıyla 10 Kasım 1999 tarihinde Lozan'da kurulmuştur. WADA desteği ve hükümetler arası kuruluşlar, hükümetler, kamu otoriteleri ve sporda dopinge mücadelede diğer kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının katılımı ile IOC inisiyatifinde bir vakıf olup olimpiik hareket ve kamu yetkilileri eşit temsilcilerinden oluşur (<https://www.wada-ama.org/>) .

WADA'nın Amacı

Andi-doping programları amacı sporun özündeki değerleri korumaktır.

Bu değerler;

- Etik, fair play ve dürüstlük
- Sağlık
- Performans mükemmelliği
- Karakter ve eğitim
- Eğlence ve sevinç
- Takım çalışması
- Bağlılık ve taahhüt
- Kurallar ve Yasalara Saygı
- Kendine ve diğer katılımcılara saygı
- Cesaret
- Toplum ve dayanışma

Bu içsel değerler “Sporun ruhu” olan olimpizmin özüdür. Sporun ruhu insan ruhu, beden ve zihin ile karakterizedir. Doping sporun ruhuna temelde aykırıdır. Bu kod, sporun ruhunu teşvik ederek dople mücadele kuruluşu geliştirmek, gençlik ve sporcu destek personeli aracılığıyla sporcular için eğitim programları uygulamaktır (<https://wada-main-prod.s3>).

WADA kurulduktan sonra, müsabaka içi ve müsabaka dışı doping analizlerinin sayısı her geçen gün artırmıştır. Dünya Anti-Doping Ajansının 2013 raporuna göre; Association of Summer Olympic International Sports Federations düzenlediği organizasyonlardan 157196 numune alınmış 1119'inde Anti-Doping Kural İhlali bulunmuştur. En fazla kural ihlalinin, alınan 8533 numuneden 248'nin anti-doping kural ihlaline aykırı bulunması ile halter branşında yapıldığı tespit edilmiştir. Bunu, alınan 24942 numuneden 235 ihlal ile atletizm, 22252 numuneden 153 ihlal ile bisiklet ve 28002 numuneden 74 ihlal ile futbol branşları takip etmektedir (<https://www.wada-ama.org/>). (Anti-Doping Rule Violations Report, 2013: 6). En çok anti-doping kural ihlali yapan ülkeler sırasıyla; Rusya 225, Türkiye 188 ve Fransa 108 anti-doping kural ihlali yapmış ve her ülkede en az 1 anti-doping kural ihlali rastlandığı raporda belirtilmiştir (<https://www.wada-ama.org/>). (Anti-Doping Rule Violations Report, 2013: 52). WADA 2013 raporunda da görüldüğü gibi Türkiye doping yapan ülkeler arasında üst sırada yer almaktadır.

Uluslararası Sporda Doping Konferansı: Dünya Anti-Doping Ajansı olimpik hareketi ve hkmetleri bir araya getirmenin özel haklara dayandığının önemini anlamıştır. WADA, ülkelerin kamu haklarından para transferi olmasının mümkün olmamasından dolayı hkmetlerden ücretleri toplamada zorluklarla karşılaştı. Bu sorunu çözmek için, UNESCO Genel Konferansı sporda doping ile ilgili sözleşmeyi onayladı. zm, UNESCO için güçlü bir karardır. Ülkelerin mevzuatı kabul etmesi ve kongre için kendi devlet yasaları ile uyum içinde işbirliği yapmaları beklenmektedir. Uzmanlar tarafından hazırlanan taslak, aynı fikri destekleyen spor bakanları tarafından imzalanmıştır. Bu sözleşme, akredite doping laboratuvarları, anti-doping organizasyonları, anti-doping kural ihlalleri, sporcu terimleri, kod, müsabaka ve doping kontrolü ile müsabaka içi ve müsabaka dışı yasaklılar listesi kullanımı ve tedavi amaçlı kullanım istisnasını tanımlar. UNESCO Sözleşmesi, diğer bir deyişle, Dünya Anti-doping kodu, 2006 yılında Torino Kış Oyunları ile gerçekleşmesi beklenen toplam uyuma ulaşmak için ulusal mevzuata uyan ve bunu kabul eden, hkmetlerin bir belgesidir (Frontera vd., 2007: 48).

1.1.4.2.Türkiye’de Dopingle Mücadele

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bünyesinde (TMOK), Türkiye’de dopingle mücadeleyi kurumsallaştırmak için 24 Mayıs 2011 tarihinde Spor Genel Müdürlüğü (SGM) ile imzalanan protokolle “Dopingle Mücadele Komisyonu” kurulmuştur. Komisyon 29 Haziran 2011 tarihinde WADA’nın tüm ülkelerce kabul edilmiş Dünya Doingle Mücadele Kurallarına (CODE) uygun olarak hazırladığı ‘Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı’nı Dünya Dopingle Mücadele Ajansı’na göndermiştir. Dünya çapında uyum içerisinde uygulanması amaçlanan bu ilkeler, Türkiye’de dopingle mücadeleye ilişkin kuralları içerip, görev ve yetkileri düzenlemektedir. Talimat WADA tarafından kabul edilmiş, 23 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir (<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/>).

1.1.5.Yasaklı Maddeler ve Yöntemler

Sportif performansı arttırmak için kullanılan doping maddeleri ve yöntemleri spor disiplinine göre farklılaşmaktadır. Doping bazı branşlarda dayanıklılığı, kuvveti, yorgunluğa direnci arttırmak için, bazı branşlarda ise sinirsel gerginliği azaltmak için kullanılır (Akgün, 1993: 123).

Sporcuların doping yapma amacı ile kullandıkları ilaçlar 3 gruba ayrılmaktadır (Güneş, 2013: 105).

Performans artırıcı maddeler ve metotlar:

Maddeler

Uyarıcılar

Narkotikler

Anabolik steroidler

Beta blokerler

Diüretikler

Peptid hormonları ve analogları

Metotlar

Kan dopingi

Farmakolojik, kimyasal ve fiziksel manipulasyonlar

Terapötik ilaçlar:

Tedavi amaçlı uygulamalardır ve müsabaka dönemi kullanımları izine bağlıdır.

Rahatlama amaçlı (eğlence ve zevk için) kullanılan maddeler:

Bunlar kullanımı yasaklanmış maddeler olduğu gibi bazı ilaçların da yüksek dozda kullanılması aynı etkiyi yaratmaktadır.

Alkol

Marihuana

Lokal anestezikler

Kortikosteroidler

Performans arttırıcı maddeler:

Uyarıcılar: Yorgunluk, yaşamın her alanında performansın düşmanıdır. Ancak dinlenme, yeterli ve dengeli beslenme ve yeterli uyku ile yorgunlukla mücadele edilebilir. Bazı sporcular doğal yollarla bu mücadeleyi gerçekleştirirken bazı sporcular ise yapay yöntemlere başvurarak uyarıcılar sınıfına giren amfetamin, kokoin, efedrin gibi sempatomimetik aminleri kullanmaktadır. Sempatomimetik aminler böbreküstü bezinden salgılanan adrenalin ve noradrenalin hormonlarının verdiği etkilere benzerlik gösterir ve grip ilaçlarında da bulunmaktadır (Atasü ve Yücesir, 2001: 58).

Narkotikler: Morfin ve benzeri maddeler bu sınıfa girer ve beyindeki ağrı merkezine doğrudan etki yaparak çok şiddetli ağrıların tedavisinde kullanılır. Bu işlevlerinin yanında öfori hissi vererek sporda kendine güveni arttırdığı için taekwondo, karate, boks gibi mücadele sporlarında performansı arttırmak için kullanılmaktadır (Atasü ve Yücesir, 2001: 60).

Anabolik Steroidler: Neredeyse bütün organlarda ciddi yan etkileri görülmektedir. Bu etkilerin bazıları yalnızca kadınlarda bazıları ise yalnızca erkeklerde görülmekle birlikte kişiye göre de farklı derecede olabilmektedir. Düşük dozda veya kısa süreli kullanımlar bile ciddi hasarlara neden olmaktadır. Oysa performansı arttırmak amacıyla anabolik steroidlerin uzun süreli veya yüksek dozda kullanılması gerektir. Bu da Bu maddeleri kullanan sporcuların ne derece ciddi tehdit altında olduğunu göstermektedir (Atasü ve Yücesir, 2001: 64).

Beta Blokerler: Böbrek üstü bezinden salgılanan adrenalin ve noradrenalinin etkilerini, akciğer, kalp ve kan damarlarında bulunan hücreler düzeyinde önlemektedir. Bu maddeler kalp atım hızını ve el titremesini aza indirmek ve sinirliliği kontrol etmek için kullanılmaktadır. Bu şekilde müsabaka heyecanından kaynaklanan kalp çarpıntısı ve titremeler hafifletilir, sinir ve kaygı azaltılır ve konsantrasyon artırılmaktadır. Okçuluk, silahlı atışlar, otomobil yarışları, kayak atlamaları ve bowling branşlarında kullanımı görülmektedir (Atasü ve Yücesir, 2001: 75).

Diüretikler: Boks, güreş, taekwondo gibi siklet branşlarında hız kilo ayarlanması için vücuttaki sıvı miktarını azaltmak için kullanılmaktadırlar. Daha önce alınmış yasaklı maddelerinin idrardaki analizini zorlaştırmak için de kullanılan bu maddelerin kullanımı sonucu oluşan sıvı ve elektrolit kaybı sporcuların performansını olumsuz etkilemekte hatta sağlıklarını bozmaktadır (Günay vd., 2010: 303).

Peptid Hormonları ve Analogları: Bu hormonların salınımını kontrol eden doğal hormonlardır (Ergen, 2007: 131).

HCG (Karyonik Ganodotropin Hormon), endojenik androjen steroid hormon salgılamasını, ACTH (Kortikotropin) ise kortikosteroidlerin performansı artırıcı özelliklerinden faydalanmak ve endojen kortikosterid salgılanmasını arttırmak amacı ile kullanılmaktadır (Günay vd., 2010: 303).

Performans artırıcı metotlar:

Kan Dopingi: Sporculara kan, alyuvarlar ve benzer kan ürünlerinin uygulanmasıdır. Bu yöntem enerji ihtiyacını aerobik yoldan sağlayan ve büyük kas gruplarının uzun süreli ve ağır kas işlerini yapan bisiklet, kürek, uzun mesafe koşuları gibi dayanıklılık sporlarında, performansı arttırmak amacıyla kullanılmaktadır (Atasü ve Yücesir, 2001: 76).

Farmakolojik, Kimyasal ve Fiziksel Manipulasyonlar: Doping kontrolüne tabi tutulacak olan idrarın özelliğini ve bütünlüğünü bozmaya yönelik madde veya metotların kullanılmasıdır. Sporcunun mesanesine sonda ile bir başkasının idrarının verilmesi, içine herhangi bir madde koyarak idrarın bütünlüğünün bozulması ve idrarı değiştirmektir (Atasü ve Yücesir, 2001: 78).

Rahatlama Amaçlı (Eğlence ve Zevk İçin) Kullanılan Maddeler:

Alkol: Sporcular tarafından uzun yıllardır çeşitli amaçlar için kullanılmaktadır. Bisiklet branşında enerji vermesi için, atıcılıkta trankilizan olarak ve birçok branşta uyarıcı olarak kullanılmaktadır. Alkol reaksiyon zamanını uzatarak ve nöromusküler yavaşlatarak performansı azaltan depresan bir maddedir. Bazı maraton koşucuları kalorik ve diüretik etkisinden yararlanmak için bira kullanılmaktadırlar (Günay vd., 2010: 303).

Marihuana: Kenevir bitkisinden elde edilen bu madde katekolamin sentezini artırır ve performansı olumsuz olarak etkilerken reaksiyon zamanını bozar. Bu yüzden ergojenik maddeler arasında değildir ve kullanımı yasak değildir. Ancak istek ve ihbar dahilinde analizi yapılabilmektedir (Günay vd., 2010: 304).

Lokal Anestezikler: Sporcular bu maddeleri yaralanmalar sonucu oluşan ağrıları azaltmak ve müsabakaya devam edebilmek için kullanılmaktadır (Ergen, 2007: 135).

Kortikosteroidler: Böbrek bezi korteksinden salgılanan adreno-kortikostreoid hormonlara benzer etkisi olan bu maddeler sporcular tarafından inflamasyonu önlemek ve ağrıyı azaltmak amacıyla kullanılmaktadır. Aynı zamanda kortikosteroidlerin öfori hissi vermesi avantaj sağlamaktadır (Ergen, 2007: 136).

1.1.5.1.Gen Dopingi

Gen tedavisi, önemli hastalıklara karşı kullanılan, deneysel yönlü bir terapi yöntemidir. Klinik değerlendirmeler gen terapisinin hastalarda x- bağıntılı ciddi bağışıklık yetersizliği hastalığında ve hemofili hastalarında kayda değer veriler ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu yöntem sportif yaralanmaların iyileştirilmesi ve sportif performansı artırmak amacı ile sporcuların vücutlarını yeniden yapılandırmak için de kullanılmaktadır. Gen dopingi; sporcuya, yapay genin verilmesi esasına dayanmaktadır. “Hücre içinde kendine uygun RNA’yı oluşturarak uygun protein sentezini sağladığı için, kas içine modifiye edilmiş hücrelerin (DNA) direk enjeksiyonu ve virüs ile verilmesi şeklinde, iki farklı şekilde uygulanmaktadır. Vasküler endotelial büyüme faktörü (VEGF), insülin benzeri büyüme faktörü (IGF-1), eritropoetin (EPO) geni, myostatin, ve leptin geni, mevcut gen dopingi örneklerini oluşturmaktadır” (Orhan, 2006: 307).

Son yılların en önemli bilimsel çalışmalarından biri olarak görülen İnsan Genom Projesi (Human Genome Project), insanın genetik kodunun haritasını çıkarmıştır. Böylelikle pek çok ciddi hastalığın tedavisi için önemli bir avantaj elde edildiği düşünülmektedir. Bu yönde çalışmalar hala devam etmektedir. Bu önemli çalışmalar, genetik mühendisliğinin sporculara avantaj sağlayacak çalışmalar içine girebileceği düşüncesini de oluşturmaktadır. Özellikle genetik tedavi yöntemleriyle, insülin benzeri büyüme faktörü (IGF-1), büyüme hormonu, steroidler ve eritropoietinlerin salgılanmasının doğal yoldan artırılmasının sporculara ciddi avantajlar sağlayacağı düşünülmektedir. Fakat bu yöntemlerin genetik yan etkilerinin dışarıdan hormon vermekten daha ciddi olacağı da düşünülmektedir. Bu yüzden Dünya Anti-doping Ajansı gen tedavileri yöntemini kullanarak performansı artırma çalışmalarını doping olarak kabul etmekte ve yasaklamaktadır (Egesoy vd., 2013: 74).

Dopingle Mücadele Komisyonu, TMOK resmi web sitesinde Türkiye Dopingle Mücadele Yürürlükte Olan Belgelerde 2016 Yasaklılar Listesini yayınlamıştır (<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/>) (EK-2).

1.2.Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi (TOHM) Projesi

Gençlik ve Spor Bakanlığı önemli spor organizasyonlarında ülkemizi başarıyla temsil eden şampiyonlar yetiştirecek Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM) adını taşıyan bu projeyi 1 Aralık 2013 tarihli resmi gazetede yayınlamıştır. Proje 2020 yılı sonuna kadar yapılacak yaz ve kış olimpiyat ve paralimpik oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpiik ve paralimpik spor dallarında ferdi veya takım halinde yetiştirilecek yıldız, genç, ümit ve büyükler kategorilerindeki sporcuları kapsamaktadır (<http://www.gsb.gov.tr/>). Olimpiyat oyunlarına ve uluslar arası yarışmalara hazırlanan yetenekli ve başarılı sporcuların, belirli kriterler dahilinde seçilerek elit düzeyde yetiştirileceği Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri, il müdürlükleri bünyesinde, Bakan onayı ile 2013 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır. Projeye göre sporcuların, performanslarını geliştirmesi, sosyal ve kişisel gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Yeme,içme ve barınma ve diğer ihtiyaçların il müdürlükleri tarafından giderildiği (yatılı) ve yeme,içme ve barınma dışındaki ihtiyaçların karşılandığı (gündüzlü) statüde faaliyet gösteren bu merkezlerde yetişen sporcular, aldıkları eğitimlerle Türk sporuna yön verecektir (<http://www.gsb.gov.tr/>). SGM resmi web sitesinde Olimpik Hazırlık Merkezlerinin Kuruluş, Çalışma, Görev, Yetki Ve Sorumluluk Yönetmeliği hakkında mevzuat yayınlanmıştır (<https://sgm.gsb.gov.tr/>) (EK-1).

1.3.Tutum ve Algılar

Algılar, birey ile dış dünya arasındaki karşılıklı eylemleşmeden ortaya çıkar. Nesnelere yaklaşım gösteren birey, bu nesneleri fiziksel boyutundan algılar. Nesnelere yaklaşım, bireyin denemelerinden, direkt olarak veya sembollerle kazanılmış bilgilerden oluşmaktadır. Tutum ve algı arasında sıkı bir ilişki vardır. Tutumların algıya bağımlıdır ve bu algılanan nesne ile temasta bulunma sırasında gelişmektedir. Tutumlar istek ve amaçları yansıtmaktadır. Bireyin istekleri, onun tüm psikolojik faaliyetlerini sürdürmek ve yöneltmek için organize olmuştur. Bireyin algıları, duyguları, düşünceleri, yeni alışkanlıklar kazanması gibi faaliyetleri, sürekli olarak onu iten istekler ile amaçlarının etkisindedir (İnceoğlu, 2004: 90).

1.3.1.Tutum

Latince kökenli olup 19 yy'da bilimsel olarak incelenmeye başlayan tutum, "harekete hazır" anlamına gelmektedir. Günümüze kadar gelen süreç içerisinde ise tutumun pek çok tanımı yapmıştır. Fakat son yıllarda Pratkanis ve Greenward (1989) "Tutum bireylerin farkında oldukları bir obje ile ilgili değerlendirmelerini -iyi/kötü, güzel-çirkin, olumlu-

olumsuz gibi- içerir” şeklinde, Zanna ve Rempel (1988) ise “Tutumlar çeşitli objelerin bellekte saklı tutulan değerlendirmeleridir” şeklinde tanımlamıştır (Tavşancıl, 2002: 65).

Tutum genel olarak bireyin çevresindeki herhangi bir nesne veya olguya karşı sahip olduğu tepki eğilimini ifade etmektedir. Birey veya gruplar, bir eşya, bir olay tutumun konusu olabildiği gibi mutluluk, üzüntü, inanç gibi soyut kavramlar tutuma konu olabilmektedir. Örneğin farklı ırktan insanlara karşı antipatik olmak ırkçı bir tutum oluştururken, barışa yönelik eylemler yapmak barışçıl bir tutumu oluşturmaktadır ve tutum ile bireyin bilgi birikimi ve yaşam deneyimleri, toplumsallaşma süreci, kişilik özellikleri, içinde bulunduğu toplumsal ve kültürel çevre arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır (İnceoğlu, 2004: 13).

Bireyin tutumu, deneyimleri ve edindiği bilgilerin örgütlenmesi ile oluşmaktadır. Bu deneyim ve bilgiler biçim değiştirdiğinde tutumda değişebilmektedir. Tutumların, aralarında iç tutarlılığı olduğu varsayılan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal üç ögesi bulunmaktadır. Buna göre, bireyin bir konuyla ilgili bilgisi o konuya olumlu bakması gerektiği bilişsel ögeyi, bireyin o konuya karşı olumlu olması duygusal ögeyi, bunu sözleri veya davranışları ile göstermesi de davranışsal ögeyi tanımlamaktadır. Dolayısıyla tutumlar, biliş-duygu-davranış eğiliminin bütünleşmesidir (Tavşancıl, 2002: 72).

1.3.1.1. Tutumların Oluşması ve Değişmesi

Çoğu tutumların kökeni çocukluğa dayanmaktadır. Tutumlar genellikle, doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit veya sosyal öğrenme ile edinilmesine rağmen kaynağı kişisel tecrübelerden ziyade anne ve babalardır. Küçük yaş gruplarındaki çocuklar herhangi bir konuya ilişkin tutumlarını ifade ederken anne ve babalarınınkinden örnekler vermektedir. Yapılan birçok araştırma anne ve baba ile çocukların tutumları arasında yüksek korelasyon olduğunu göstermektedir. Çocuklar büyüdükçe ise anne ve babaların çocukların tutumları üzerindeki etkisi azalmaktadır. Bir bireyin tutumları 12 ile 30 yaş arası dönemde şekillenmekte ve daha sonra pek de önemli bir değişiklik göstermemektedir. İnsan tutumlarıyla doğmamaktadır. Tutumlar bilişsel öğrenme, tepkisel koşullanma, gözlem, operant gibi farklı yöntemlerle edinilip, sosyal deneyimler ile biçimlenmektedir. Tutumlar değişime direnç gösterme eğilimine sahip olmasına rağmen yeni bilgi ve deneyimler edinildikçe değişim gösterebilmektedirler. Tutum değişiminde; tutuma zıt davranışta bulunmak ve ikna edici bir iletişime maruz kalmak olmak üzere iki tür süreç bulunmaktadır. Bireyin kendi düşüncelerine karşı bir düşünceyi savunmaya ya da uygulamaya zorunlu bırakılması tutumlarını değiştirebilmektedir. Diğer bir tutum değişimi sürecinde ise birey

mesajı aldığı kişiye karşı olan samimiyeti ve inancı sayesinde tutumunda değişiklik gösterebilmektedir (Tavşancıl, 2002: 79).

1.3.1.2.Tutum Davranış İlişkisi

Birçok psikolojik değişken gibi tutumlar da doğrudan gözlemlenemeyen, kuralsal ya da gizli değişkenler olup varlıkları yalnızca sözlü veya davranışsal belirtilere dayanarak saptanmaktadır. Collins'e göre tutum ile davranış arasındaki ilişkinin var olması sosyal bilimcilerin araştırmalarında davranışı ölçmeyi kolaylaştırmaktadır. Yani bir tutumun bilinmesi ona bağlı davranışların bilinmesini sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda tutumların davranışlarla ilişkili olduğu ve tutarlı olduğu kanıtlanmaya çalışsa da çelişkilerle karşılaşmıştır. Dünyada ve Türkiye'de yapılan çalışmalar sonucunda tutum ve davranış arasındaki tutarsızlık ya da davranışın tutum tarafından belirlenemeyişi bilgisi ortaya çıkmıştır. Fakat bu bulguların aksine pek çok çalışmada bulgularında da daha yüksek bir tutarlılık söz konusudur (Tavşancıl, 2002: 85).

1.3.2.Algılama

İnsanın dış dünyadaki somut veya soyut nesnelerle ilişki kurması, bu nesneler hakkında yargılarda bulunması, bu nesnelere karşı davranış ortaya koyması, ilk olarak bu nesneleri algılamasıyla başlamaktadır. Algılama dış dünyadaki somut veya soyut nesnelere ilişkin olarak alınan duyumsal bilgidir. Bu bilgiler beş duyu organı ve ek olarak hissetme duyusu yardımı ile alınmaktadır. Bu bağlamda normal insanlar (herhangi bir özürlü bulunmayan) aynı şeyi gördüğü, aynı kokuyu aldığı ya da aynı sesi duyduğu için algılama insanın fizyolojik bir yönünden söz etmektedir. Fakat algılama sosyal ve psikolojik de bir olgudur ve dış müdahalelerle kontrol edilip yönlendirilebilmektedir (İnceoğlu, 2004: 72).

1.3.2.1.Algı Türleri

Bireyin bilgi birikimi ve deneyimleri, gereksinimleri ve onlardan kaynaklanan güdüleri, algılama sürecinin işleminde önemlidir. Bu öğeler algılamanın oluşturuç öğeleri olarak da nitelendirilebilmektedir ve simgesel, görsel, duygusal ve seçimleyici olmak üzere dört tür altında ele alınmaktadır (İnceoğlu, 2004: 77).

1.3.2.2.Algılama ve Kültür

Araştırmalar, farklı kültürdeki insanların nesne ve olayları anlamlandırma, dolayısıyla da algılama biçimlerinde çeşitli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ortak bir kültürden gelen bireylerin belirli bir nesneyi veya olayı algılama ve tanıma biçimlerinde yakınlık söz

konusudur. Özellikle kitlesel kültür ortamında, bir toplum, topluluk ya da grup içindeki bireylerin, benzer kültürel göstergelere maruz kalınması, algılamaların büyük oranda benzemesine yol açmaktadır (İnceoğlu, 2004: 92).

1.3.3.Beklenti Düzeyi

Birey arzu ettiği bir başarı düzeyine ulaştığı zaman, onun başarı ölçüsü değişmekte ve daha yüksek düzeyde yeni bir beklentiye doğur. Böylelikle insanda ilerleme görülür. Bireyin gittikçe daha yüksek beklenti edinmesi, kendini takdir etme isteğinin bir parçasıdır. Birey beklenti düzeyine ulaştıkça bu düzeyde yükselmeler olmaktadır. Aksi söz konusu olduğunda ise düşmeler söz konusudur. Belirli yarışmalara girmiş ve kazanmış bir sporcu, daha büyük yarışmalara katılmayı ve kazanmayı ister. Sporcu beklenti düzeyini arttırarak motive olur. Bireylerde beklenti düzeylerinin belirlenmesinde içinde yaşanılan sosyal ve fiziki çevrenin önemi büyüktür (İnceoğlu, 2004: 91).

İKİNCİ BÖLÜM

DOPİNG KULLANIMINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN UYGULANMASI VE BULGULARI

Bu bölümde araştırmanın türü, katılımcılar, izinler, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin analizi ve verilerin bulguları ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

2.1.Araştırmanın Türü

Bu araştırma tarama modelidir. Veri toplama tekniği olarak anket ve ölçek uygulaması tercih edilmiştir. Bu araştırma TOHM'daki sporcuların doping bilgi düzeyini belirlemek ve dopinge yönelik tutumlarını tespit edebilmek amacı ile planlanmış ve uygulanmıştır.

2.2.Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, Spor Bakanlığı'nın TOHM projesi bünyesinde, çeşitli branşlarda olimpiyat oyunlarına hazırlanan elit kadın ve erkek sporcular oluşturmaktadır.

TOHM projesi çatısı altında Adana, Ankara, Antalya, Artvin, Bolu, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Rize, Sakarya, Samsun ve Trabzon olmak üzere 20 merkez vardır. Bu merkezlerde; Atıcılık, atletizm, bisiklet, boks, cimnastik, eskrim, güreş, halter, judo, kano, kürek, kış sporları, okçuluk, taekwondo, tenis ve yüzme branşları ile ilgili, Türkiye'nin her yerinden, spor Federasyonları ve Genel Müdürlüğün belirlediği şartları sağlamış, 2016 ve 2020 olimpiyat oyunlarına hazırlanan, 18.95 ± 2.20 yıl (kadın; $n=121$, 19.16 ± 2.26 yıl, Erkek; $n=269$, 18.87 ± 2.17 yıl) yaş ortalamasına sahip, toplam 390 elit sporcu çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 2.1 Katılımcıların Bazı Spor Öz Geçmiş Bilgileri.

	<i>n=</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Spor Yaşı (Yıl)	390	6.38	2.93
TOHM'da bulunma süresi (Ay)	390	16.58	10.92
Doping kontrolünden geçme sayısı (sayı)	163	3.77	4.61
Milli olma sayısı (sayı)	261	6.89	8.80

Tablo 2.2 Sporcuların Cinsiyetlere Göre Branş Dağılımları.

	Branşlar	Kadın	Erkek	Toplam
Mücadele Sporları	Boks	0	8	8
	Eskrim	10	11	21
	Güreş	7	53	60
	Judo	23	33	56
	Taekwondo	15	20	35
Dayanıklılık Gerektiren Sporlar	Atletizm	20	30	50
	Bisiklet	6	8	14
	Halter	0	16	16
	Kano	14	18	32
	Kış Sporları	1	5	6
	Kürek	7	19	26
	Tenis	0	4	4
	Yüzme	0	5	5
Dikkat Gerektiren Sporlar	Atıcılık	10	12	22
	Cimnastik	1	5	6
	Okçuluk	7	22	29

Katılımcıların branşları; mücadele sporları, dayanıklılık gerektiren sporlar ve dikkat gerektiren sporlar olarak 3 sınıfta toplandığında:

Mücadele Sporları (n=180): Boks, eskrim, güreş judo ve taekwondo. Bu kategoride en çok katılımcı güreş (n=60), en az boks (n=8) branşlarındadır.

Dayanıklılık Gerektiren Sporlar (n=160); Atletizm, bisiklet, halter, kano, kış sporları, kürek, tenis ve yüzme. Bu kategoride en çok katılımcı atletizm (n=50) en az ise tenis (n=4) branşlarında bulunmaktadır.

Dikkat Gerektiren Sporlar (n=50); Atıcılık, cimnastik ve okçuluk. Bu kategoride en çok katılımcı okçuluk (n=29), en az katılımcı ise cimnastik (n=6) branşlarındadır.

Sporcuların bir kısmı bu merkezlere değişik illerden gelmiş olup konaklama, beslenme, eğitim ve tüm yaşam koşullarını bu tesislerde sürdürülmektedir. Diğer bir kısmı ise merkeze bağlı illerde aileleri ile birlikte konaklayan fakat gün içerisindeki kamp eğitim programına dahil olan TOHM sporcularıdır.

Bu araştırmada yatılı ve gündüzlü olmak üzere tüm TOHM sporcularına ulaşmak hedeflenilmiştir. Çalışma sürecinde, aktif milli takımda yer alan sporcuların bağlı

bulundukları federasyon faaliyet programı gereğince, yurt dışı kampları veya uluslararası müsabakalarda yer alan bazı milli sporculara ulaşamamıştır.

2.3.İzinler

Bu çalışma, Spor Genel Müdürlüğü ile Akdeniz Üniversitesi arasında gerekli resmi yazışmalar sonucunda izin alınarak yapılmıştır (EK-3).

Spor Genel Müdürlüğü araştırmaya olumlu dönüt vermiştir ve araştırmacı ile iş birliği içerisinde olup tüm TOHM koordinatörlüklerine çalışma ile ilgili bilgilendirme ve uygulama izin yazısı gönderilmiştir (EK-4).

2.4.Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen, 12 sorudan oluşan “Kişisel Bilgi Formu” ve Şapcı tarafından geliştirilen “Dopinge Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır (Şapcı, 2010: 50).

Bu çalışmada hedef grup, Türkiye'deki tüm TOHM sporcuları olarak belirlenmiş ve uygulama yapılmıştır. Türkiye'nin başarı potansiyeli yüksek sporculardan oluşan TOHM'lar, 2016 ve 2020 Olimpiyat Oyunlarına bu özel ve değerli sporcuları yetiştirmektedir. Dolayısıyla bu merkezlerdeki sporcuların ülkemizi önemli organizasyonlarda temsil edecek olması nedeniyle bu ölçek formunun uygulanması uygun görülmüştür.

Kişisel bilgi formu, TOHM sporcuları ve bu sporcuların doping ile ilgili bilgi düzeyleri hakkında bilgi edinmek amacı ile oluşturulmuştur. Formda yer alan 1 ve 2. sorular sporcuların demografik özellikleri, 3, 4, 5, 6, 7 ve 9. sorular spor özgeçmişi, 8. soru TOHM'da bulunma süresi ve 9, 10, 11 ve 12. sorular doping ile ilgili bilgi düzeylerini belirleme amacı ile hazırlanmıştır (Ek-5).

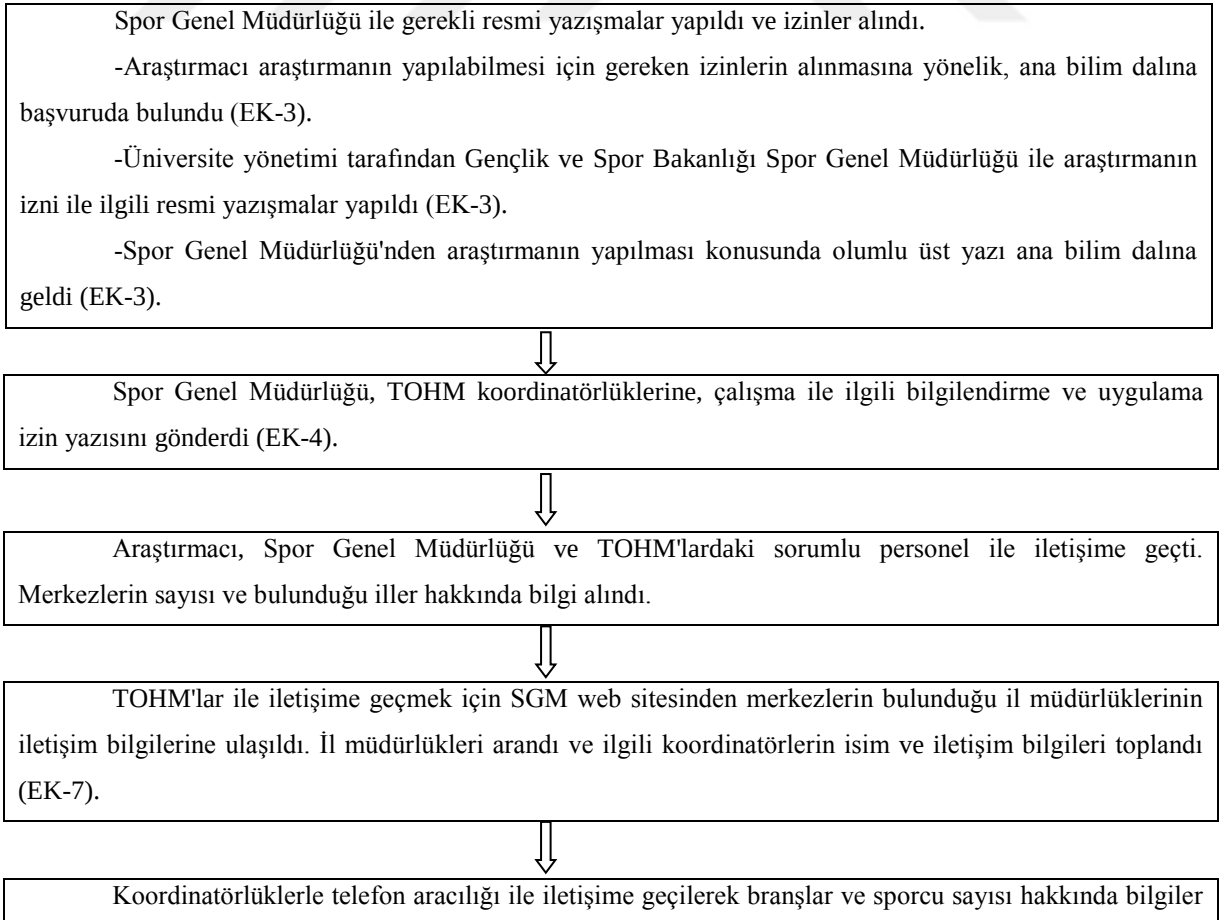
Dopinge kullanımına yönelik tutumu ölçmek amacı ile kullanılan ölçek, 5'li Likert tipi olup seçenekler; “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” şeklinde sıralanmıştır. Olumlu tutum ifadeleri; 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde, olumsuz tutum içeren ifadeler ise; 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlandırılmıştır. Ölçekte alınan en düşük puan 10, en yüksek puan ise 50'dir. Ölçek puanının düşük olması doping kullanımına karşı eğilimin yüksek olduğunu, ölçek puanının yüksek olması ise doping kullanımına karşı eğilimin düşük olduğu anlamına gelmektedir. 1, 3, 5, 6, 7, 9 ve 10. sorular olumlu tutum ifadesi, 2, 4 ve 8. sorular ise olumsuz tutum ifadesi içeren sorulardır (Şapcı, 2010: 50) (EK-6).

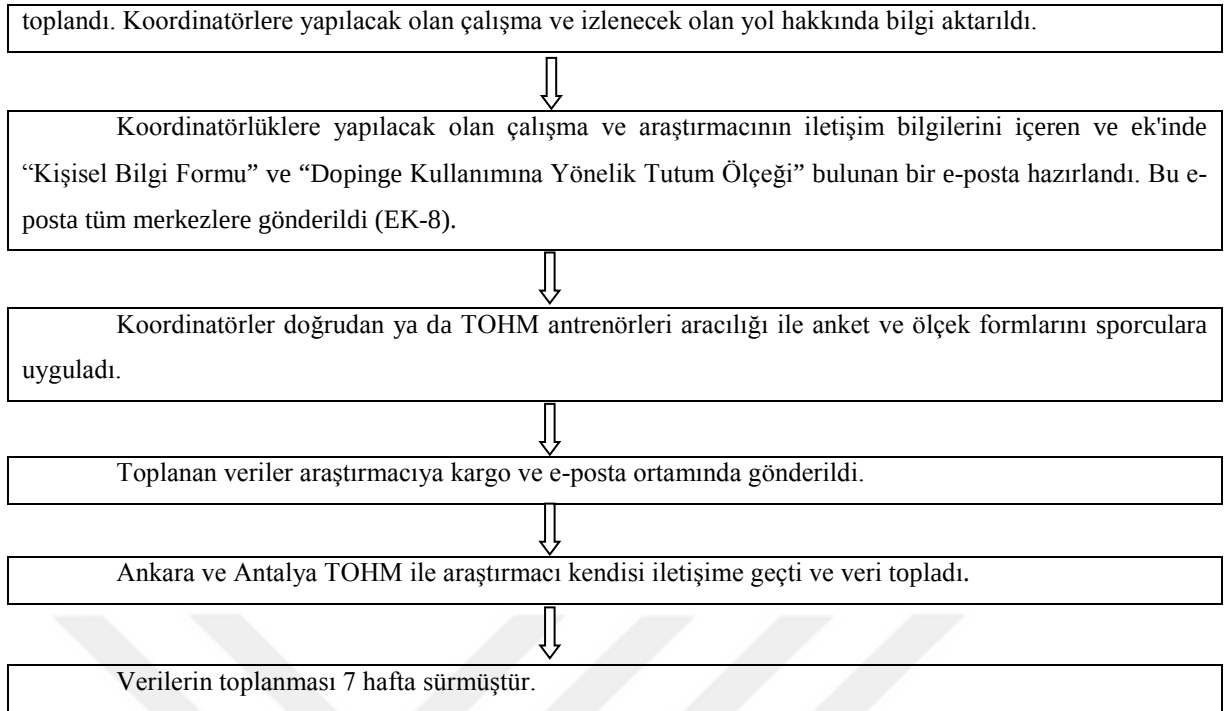
Tablo 2.3 Tutumun Ölçeğinin Faktör Analiz Sonuçları (Şapcı, 2010: 50).

İfadeler	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri
Sporcuların doping kullanmalarını doğru bulmuyorum.	,481	,694
Sporda doping kullanımı tümüyle serbest bırakılmalıdır.	,540	,735
Antrenörlerin sporcularını, doping kullanımına teşvik etmelerini doğru bulmuyorum.	,519	,720
Başarılı olmamı sağlayacaksa tereddüt etmeden doping kullanabilirim.	,666	,816
Doping kullanımının sporcu sağlığını ciddi bir şekilde tehdit ettiğini düşünüyorum.	,566	,752
Doping kontrolleri sıklaştırılmalıdır.	,473	,688
Doping kullanmak, spor ahlakına uygun bir davranış değildir.	,558	,747
Büyük bir sportif organizasyonda ülkemizin başarısı için doping kullanabilirim.	,521	,722
"Doping", spor dünyası için çok ciddi bir sorundur.	,611	,782
Doping kullanımı, sporcular arasında haksız rekabete yol açmaktadır.	,477	,690

Şapcı tarafından yapılan çalışmadaki faktör analizi yük değerleri yukarıdaki tabloda belirtilmiştir (Şapcı, 2010: 53).

2.5.Verilerin Toplanması

Şekil 2.1 Çalışma Akış Şeması Ve Araştırma Düzeniği.

2.6.Verilerin Analizi

İstatistik analiz için, Windows tabanlı SPSS 18.0 istatistik paketi kullanılmıştır. Sonuçlar, tablo ya da metin içerisinde, frekans dağılımı, ortalama değerler ve standart sapma olarak belirtilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterme durumları Kolmogorov-Smirnov normallik testi ile incelenmiş ve normal dağılım göstermeyen veriler, non-parametrik istatistik yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Buna göre; bağımsız gruplarda (2 grup) ortalamalar arasındaki farkın değerlendirilmesi için Mann Whitney U istatistik yöntemi kullanıldı. İki den fazla grubun olduğu non-parametrik karşılaştırmalarda ise Kruskal-Wallis istatistik yöntemi kullanıldı. Kategorilenmiş parametreler arasındaki korelasyonlar ise X^2 (Ki^2) yöntemi ile analiz edildi. Tüm karşılaştırmalarda $\alpha=0.05$ anlam düzeyi karşılaştırma kriteri olarak belirlenmiştir.

2.7.Bulgular

Yapılan bu çalışmada, katılımcıların doping kullanımına yönelik tutum ortalama puanları 4.59 ± 0.49 olarak bulunmuştur. En yüksek ortalama puan (4.81 ± 0.55) “Doping kullanımı, sporcular arasında haksız rekabete yol açmaktadır.” (10.soru), en düşük puan ise (4.39 ± 0.86) “Doping kullanımının sporcu sağlığını ciddi bir şekilde tehdit ettiğini düşünüyorum.” (6.soru) sorularına vermiştir.

2.7.1.Demografik Bulgular

Tablo 2.4 Kadın Ve Erkeklerde DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Kadın sporcular (n=121)	4.59	0.50	45,9
Erkek sporcular (n=269)	4.60	0.49	46
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

*: $P < 0.05$, **: $P < 0.01$

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, kadınların DKYTÖ puan ortalamasının, erkeklerin değerleri ile çok benzer olduğu belirlenmiştir. DKYTÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmasında cinsiyetler arasında anlamlı fark yoktur ($P > 0.05$).

Tablo 2.5 Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
20 yaş Altı Sporcular (n=281)	4.54	0.51	45,4
20 yaş Üstü Sporcular (n=109)	4.74	0.42	47,4
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

*: $P < 0.05$, **: $P < 0.01$

Çalışmaya katılan grup 20 yaşın altındakiler (grup 1) ve 20 yaşından fazla (grup 2) olan katılımcılar şeklinde iki gruba ayrıldığında; grup 2'nin DKYTÖ puanlarının grup 1'den dikkate değer biçimde farklı olduğu belirlenmiştir ($P < 0.05$).

2.7.2.Sportif Başarı ile İlgili Bulgular

Tablo 2.6 Katılımcıların Ulusal Başarı Durumuna Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Ulusal başarısı olan sporcular (n=324)	4.62	0.47	46,2
Ulusal başarısı olmayan sporcular (n=66)	4.43	0.55	44,3
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

*, P<0.05, **, P<0.01

Tablo 2.6'dan da anlaşılaçağı üzere ulusal başarısı olan sporcular DKYTÖ puanı ile ulusal başarısı olmayan sporcuların DKYTÖ puan arasında, ulusal başarısı olan sporcular lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05).

Tablo 2.7 Katılımcıların Uluslararası Başarı Durumuna Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Uluslararası başarısı olan sporcular (n=167)	4.64	0.47	46,4
Uluslararası başarısı olmayan sporcular (n=223)	4.56	0.51	45,6
Toplam (n=390)	4.56	0.49	45,6

*, P<0.05, **, P<0.01

Yukarıdaki tablodan da anlaşılaçağı gibi uluslararası başarısı olan ile uluslararası başarısı olmayan sporcuların DKYTÖ puanı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (P>0.05).

Tablo 2.8 Katılımcıların Milli Olma Durumuna Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Daha önce milli olan sporcular (n=275)	4.64	0.47	46,4
Daha önce milli olmayan sporcular (n=115)	4.48	0.51	44,8
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

*, P<0.05, **, P<0.01

Çalışmaya katılan sporcuları, daha önce milli olan ve daha önce milli olmayan olarak 2 gruba ayırdığımızda; daha önce milli olan sporcuların DKTYÖ puanı ile daha önce milli olmayan sporcuların DKTYÖ puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.01$).

2.7.3.Doping Kontrolünden Geçme ile İlgili Bulgular

Tablo 2.9 Katılımcıların Doping Kontrolünden Geçip Geçmeme Durumuna Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Doping kontrolünden geçen sporcular (n=166)	4.65	0.47	46,5
Doping kontrolünden geçmeyen sporcular (n=224)	4.55	0.50	45,5
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

*, $P<0.05$, **, $P<0.01$

Tablo 4.6'dan da anlaşılabacağı üzeri daha önce doping kontrolünden geçen sporcular ile daha önce doping kontrolünden geçmeyen sporcuların DKTYÖ puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$).

2.7.4.Doping Bilgi Düzeyi ile İlgili Bulgular

Tablo 2.10 Katılımcıların “Doping Sizce Sporcuların Sağlığı Üzerinde Olumsuz Etki Yaratır mı?” Sorusuna Verdikleri Cevabın DKYTÖ Puanına Göre Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Olumsuz etkisi vardır diyen sporcular (n=358)	4.62	0.48	46,2
Olumsuz etkisi yoktur diyen sporcular (n=22)	4.16	0.57	41,6
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

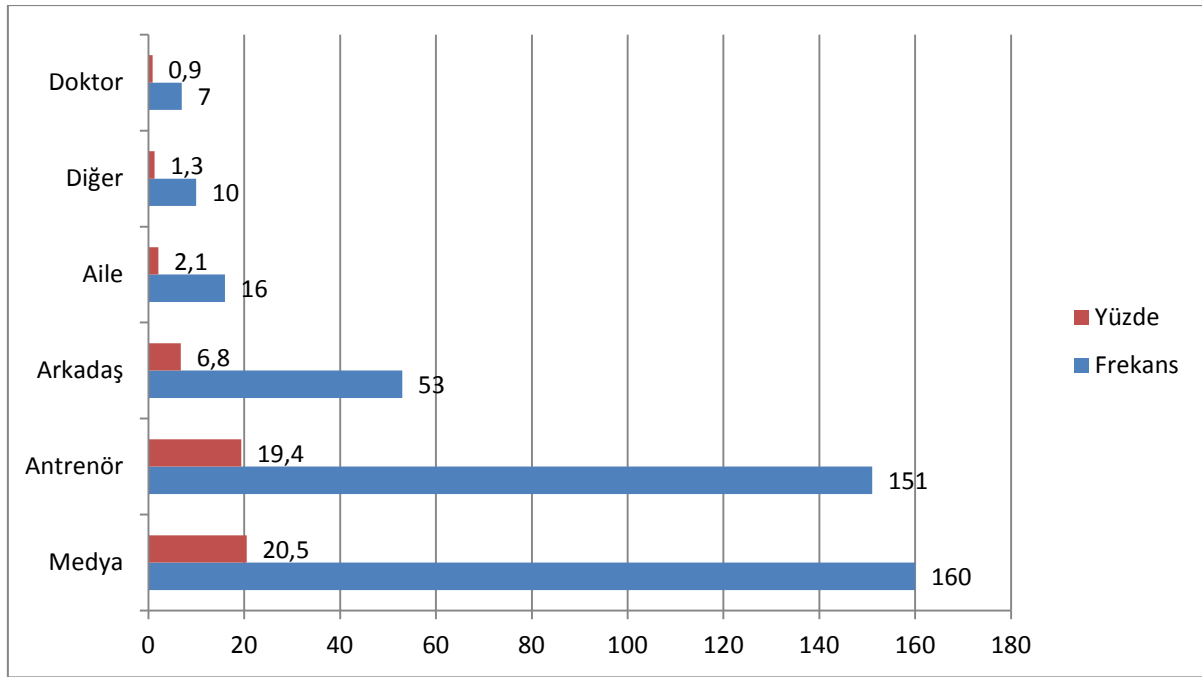
*, $P<0.05$, **, $P<0.01$

Çalışmaya katılan sporcuların “Doping sizce sporcuların sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratır mı?” sorusuna “evet” ve “hayır” diyen sporcuların DKTYÖ puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.01$).

Tablo 2.11 Katılımcıların Branş Kategorilerine Göre DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKYTÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Mücadele Sporları (n=180)	4.64	0.44	46,4
Dayanıklılık Gerektiren Sporlar (n=160)	4.55	0.53	45,5
Dikkat Gerektiren Sporlar (n=50)	4.59	0.55	45,9
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

Çalışmaya katılan spocuların branş kategorileri karşılaştırıldığında DKYTÖ puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P>0.05$).

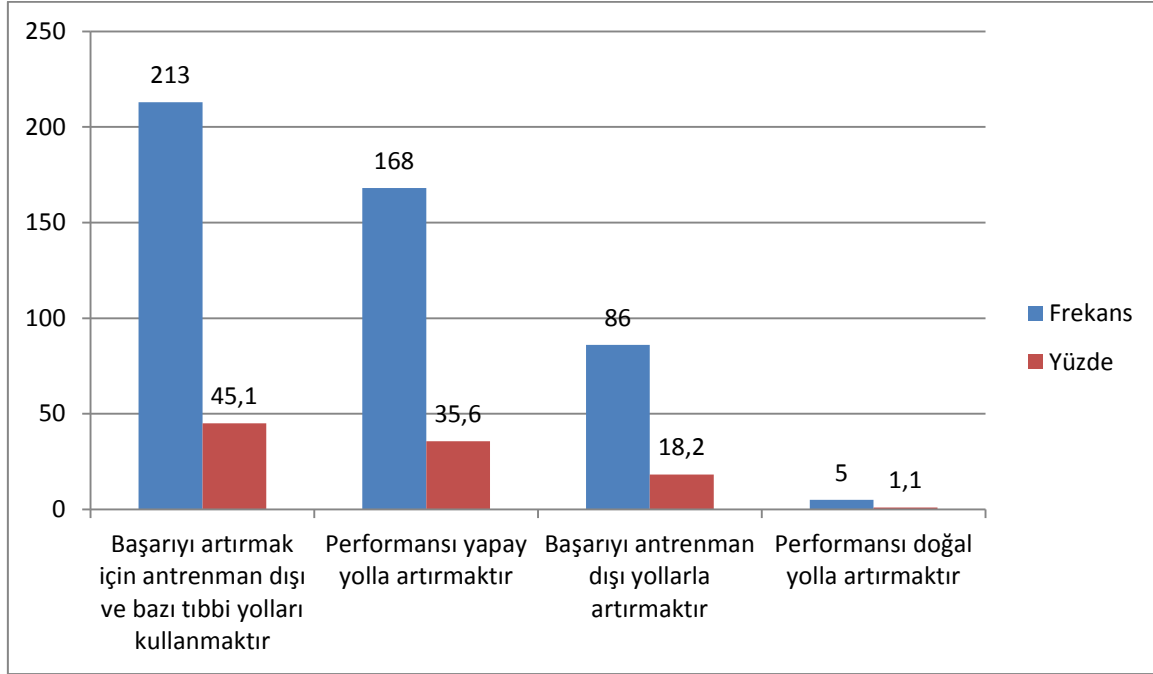
Şekil 2.1 Katılımcıların, “Doping Sözcüğünü İlk Olarak Nereden Duydunuz?” Sorusuna Verdiklerin Yanıtların Dağılımı.

Şekil 2.1’den de anlaşılacağı gibi katılımcılar doping sözcüğünü ilk olarak, en çok medyadan, en az da doktordan duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 2.12 Katılımcıların “Doping Sözcüğünü İlk Nereden Duydunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar ile DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKYTÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Antrenör (n=151)	4.56	0.53	45,6
Arkadaş (n=49)	4.56	0.50	45,6
Aile (n=16)	4.46	0.57	44,6
Medya (n=157)	4.62	0.47	46,2
Doktor (n=6)	4.82	0.20	48,2
Diğer (n=10)	4.88	0.17	48,8
Toplam (n=390)	4.59	0.49	45,9

Yapılan Kruskal Wallis istatistik analiz sonucuna göre, çalışmaya katılan spocuların “Doping sözcüğünü ilk olarak nereden duydunuz?” sorusuna verdikleri cevabın DKTYÖ puanları ($X^2=5.59$, $P=0.35$) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P>0.05$).

Şekil 2.2 Katılımcıların, “Doping Sizce Nedir?” Sorusuna Verdiklerin Yanıtların Dağılımı.

Şekil 2.2’den de anlaşılacağı üzere katılımcılar “Doping sizce nedir?” sorusuna en çok “Başarıyı artırmak için antrenman dışı ve bazı tıbbi yolları kullanmaktır” cevabını, en az ise “Performansı doğal yolla artırmaktır” cevabını verdiği görülmüştür.

Tablo 2.13 Katılımcıların “Doping Sizce nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar ile DKYTÖ Puanlarının Karşılaştırılması.

	DKTYÖ Puanı		
	Ortalama	Standart Sapma	Top
Başarıyı artırmak için antrenman dışı ve bazı tıbbi yolları kullanmaktır (n=167)	4.62	0.45	46,2
Performansı yapay yolla artırmaktır (n=165)	4.54	0.55	45,4
Başarıyı antrenman dışı yollarla artırmaktır (n=48)	4.67	0.42	46,7
Performansı doğal yolla artırmaktır (n=5)	4.50	0.35	45
Toplam (n=385)	4.59	0.49	45,9

Yapılan Kruskal Wallis istatistik analiz sonucuna göre, çalışmaya katılan spocuların “Doping sizce nedir?” sorusuna verdikleri cevabın DKTYÖ puanları ($X^2=2.18$, $P=0.54$) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P>0.05$).

SONUÇ

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, DKYTÖ puanı dikkate alındığında, cinsiyetler arasında fark olmadığı anlaşılmaktadır (tablo 2.4). Kadın ve erkek arasında doping tutumu bakımından fark olmaması, benzer eğitim, antrenman, tesis, antrenör gibi sistem gerektiren koşullarda antrenman yapmalarından kaynaklanmış olabilir. Çünkü doping tutumunu etkileyen cinsiyet farklılıklarından daha köklü nedenler ve faktörlerin olabileceği düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin Doping Kullanımına Yönelik Tutumlarının incelendiği bir çalışmada, kadınların puanlarının, erkeklere çok yakın değerde olduğu belirlenmiştir (Şapcı, 2010: 58). Elit gençlerde yapılan bir çalışmada, katılımcıların doping tutumu incelenmiş ve yine cinsiyetler arasında fark olmadığı belirlenmiştir (Kim ve Kim, 2013: 101). Tenisçiler üzerinde yapılan bir çalışmada, erkeklerin doping davranışına kadınlara göre daha eğilimli olmalarına rağmen, kadınların besin destek ürünü kullanmaya daha yatkın oldukları belirlenmiştir (Kondric, vd., 2013: 295). Genç sporcuların doping ve besin desteklerine karşı tutumlarının incelendiği başka bir çalışmada da erkek sporcuların kadın sporculara göre performans artırıcı yöntemlere karşı daha hoşgörülü bir eğilim gösterdikleri belirlenmiştir (Bloodworth, vd., 2010: 293). Kaynaklardan cinsiyet farkının doping tutumu açısından incelendiği çalışmalardan elde edilen veriler, çalışmamızda ulaşılan sonuçlar ile örtüşmektedir. Bu bakımdan cinsiyet farkı ile ilgili veriler literatür ile örtüşür niteliktedir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, katılımcıların yaşa göre dağılımları değerlendirildiğinde 20 yaş üstü sporcuların DKYTÖ puanı 20 yaş altı sporculara göre daha yüksek olduğu görülmüş ve anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 2.5). Yapılan bir çalışmada 20 yaş üstü sporcular ile 20 yaş altı sporcuların puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Şapcı, 2010: 57). 20 yaş üstü sporcuların DKYTÖ puanının 20 yaş altı sporcuların puanına göre daha yüksek olması, bu sporcuların yaşa bağlı olarak spor yaşının da yüksek olması ve tecrübelerinden dolayı doping bilgi düzeylerinin daha yüksek olmasından kaynaklanıyor olabilir. Şapcı'nın çalışması ile bu çalışmanın bulgularının örtüşmemesi çalışma katılımcılarının elitlik düzeylerinin farklı olmasından kaynaklanmış olabilir. Genç sporcuların doping ve besin desteklerine karşı tutumlarının incelendiği bir çalışmada ergen sporcularda dopingin yaygın olmadığı belirtilmiştir (Bloodworth, vd., 2010: 298).

Çalışmadan elde edilen sonuçlarına göre, DKYTÖ puanı uluslararası başarı kriteri dikkate alındığında, uluslararası başarısı olan sporcular ile uluslararası başarısı olmayan sporcular arasında fark olmadığı anlaşılmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre, DKYTÖ puanı ulusal başarısı kriterine göre değerlendirildiğinde, ulusal başarısı olan sporcuların, ulusal

başarısı olmayan sporculara göre daha yüksek puana sahip olduğu bulunmuştur (tablo 2.6). Ulusal başarısı olan sporcular lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Bu farkın nedeni ulusal başarısı olan sporcuların ulusal başarısı olmayanlara göre, spor yaşı ve müsabaka tecrübesinin daha iyi olmasından kaynaklanmış olabilir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların daha önce milli olma durumuna göre DKYTÖ puanları değerlendirildiğinde, daha önce milli olan sporcular ile daha önce milli olmayan sporcular arasında, milli olanlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 2.8). Bu anlamlı farkın nedeni milli olan sporcuların ulusal ve uluslararası müsabaka tecrübesinin yüksek olması, dopinge ilişkin daha fazla bilgiye sahip olması ve profesyonel spor bilincine sahip olmaları olabilir.

Sporcuların doping tutumlarının psikolojik ve sosyolojik açıdan incelendiği bir araştırmada; spor türü ve müsabıklık düzeyi sporcuların bireysel doping tutumlarını dolaylı yoldan etkilediği ve bu etkinin dikkatlice incelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, çalışmada, bireysel doping tutumunun sporcuların mükemmeliyetçiliklerini de artıracığı belirtilmektedir (Zucchettia, vd., 2015: 165). WADA ve İrlanda anti-doping kurulunun birlikte düzenlediği raporda, sporcuların doping tutum ve davranışlarını inceledikleri bir çalışmanın sonucunda farklı müsabaka düzeylerindeki sporcuların, doping tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığını belirtmişlerdir (Moran, vd., 2008: 15). Elit düzeyde mücadele sporcuları üzerine yapılan bir çalışmada doping tutumu ve davranışı incelenmiştir. Çalışmada, sporcuların profesyonellik durumu rekabetçiliklerini ve hedef yönelimlerini etkilerken, doping tutumu ve davranışını ön görmede yetersiz kaldığı belirlenmiştir (Manouchehri, vd., 2013: 62). Yapılan bir çalışmada bölgesel, ulusal ve uluslararası müsabakalara katılan Atletizm, basketbol, rugby, jimnastik, criket, su topu gibi bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan elit sporculara performans arttırma tutum ölçeği uygulanmış, spor yapma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (Chan, vd., 2015: 8).

Çalışma sonuçlarına göre, doping kontrolünden geçen sporcuların DKYTÖ puanı, doping kontrolünden geçmeyen sporculara göre daha yüksek olduğu görülmüş ve anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 2.9). Bu çalışmada ortaya çıkan anlamlı farkın nedeni, daha önce doping kontrolüne giren sporcuların, doping testi ve doping ceza sistemini biliyor olmalarından kaynaklanmış olabilir. “Üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin doping kullanımına yönelik tutumlarının incelendiği bir çalışmada”, sporcu öğrencilerin doping kullanımına yönelik tutumları, doping kontrolünden geçme durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte ve daha önce doping kontrolünden geçmiş olan sporcu öğrencilerin dopinge karşı eğilimlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir (Şapıcı, 2010: 69).

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, “Doping sizce sporcuların sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratır mı?” sorusuna “evet” diyen katılımcıların DKYTÖ puanı, “hayır” diyenlere göre daha yüksek olduğu görülmüş ve anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 2.10). Bu fark “hayır” diyen sporcuların doping bilgi düzeylerinin “evet” diyen sporculara göre daha düşük olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmanın bulgularına göre, DKYTÖ puanı branş kategorileri göre değerlendirildiğinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Mücadele sporları, dayanıklılık gerektiren sporlar ve dikkat gerektiren sporlar ile ilgilenen katılımcıların DKYTÖ puanlarının birbirine yakın olduğu bulunmuştur (Tablo 2.11). Bu yakınlığın nedeni, yaş, spor yaşı, milli olma durumu, doping kontrolünden geçme gibi farklı elitlik ve farklı doping bilgi düzeyine sahip sporcuların bu kategorilerdeki frekans dağılımının benzer olması olabilir. Yapılan bir çalışmada, spor türleri ve düzeyleri ile dopinge yönelik tutum arasında bir ilişki olmadığı belirtilmiştir (Zucchettia, vd., 2015: 166).

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, katılımcılara “Doping sözcüğünü ilk olarak nereden duyduunuz?” sorusu sorulduğunda, verdikleri yanıtların dağılımı en çok medya ve antrenör en az aile ve doktor olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgularla DKYTÖ puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 2.12). Yapılan bir araştırmada, sporcular doping sözcüğünü ilk olarak, en çok medya, antrenör ve arkadaştan duydukları, en az ise doping kontrolü sırasında ve doping kullanımından dolayı hayatını kaybeden sporcuların haberlerinden duydukları belirlenmiştir (Işık, 2015: 64).

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, katılımcılara “Doping sizce nedir?” sorusu sorulduğunda, alınan yanıtlar ile DKYTÖ puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada, sporcuların, antrenörlerin doping ve destek ürünler ile ilgili bilgilerine düzeylerine güvendikleri anlaşılmaktadır. Bu doping ve destek ürünler ile ilgi bilgi düzeyinin, kadın ve erkek sporcuların veya antrenörlerin potansiyel doping ve besin destek ürün kullanımı davranışını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Gelecekte yapılması planlanan araştırmalarda, sporculardaki aşırı besin destek ürün tüketiminin daha detaylı incelenmesi ve hassas bir şekilde tartışmaya açılması önemli bir konudur. Bu sonuçlara dayanarak sporda beslenme ve doping konusunda geniş ve sistematik bir eğitim programına ihtiyaç olduğu belirtilmektedir (Kondric, vd., 2013: 295).

Yapılan bir çalışmada, sporculara, tespiti saptanamayan ve performanslarını önemli ölçüde artıracak bir ilacı kullanmak ile ilgili fikirleri sorulmuş ve sporcuların bu ilacı almakta genellikle isteksiz olduğu belirlenmiştir. Sporcuların sadece doping ile ilgili potansiyel yaptırımlara ilişkin endişelenmesinden değil, ahlaki ve sağlık nedenlerinden dolayı dopinge

karşı olumsuz tutum içerisinde oldukları saptanmıştır (Bloodworth, vd., 2010: 299). Yapılan bir derleme çalışmasında doping uygulayıcı grupların, doping bilgisinin düşük düzeyde olduğu ortaya konmuş ve bu bilgi eksikliğinin dopinge yönelik tutumu yükselttiği belirlenmiştir (Backhouse ve McKenna, 2011: 201). Yapılan bir çalışma, sporcuların dopinge yönelik tutumları ile hem psikolojik hem de sosyal boyutların ilişkili olduğunu göstermiştir. Yaşam doyumu, kendine güven, sosyal ağlar ve akrabalar ile dopinge yönelik tutum arasında belli bir ilişki olabilir fakat diğer faktörlere göre muhtemelen daha zayıf bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Zucchettia, vd., 2015: 166).

Toplum sağlığı eğitimi ve spor değerlerinin tanıtımına odaklanmalıdır. Böylece dolaylı olarak sporda yasadışı uyuşturucu kullanımının azaltılması ve sporcular arasında dopinge karşı olumlu tutumu azaltmada etkili olabileceği belirtilmektedir (Zucchettia, vd., 2015: 167).

KAYNAKÇA

- 2013 Anti-Doping Rule Violations Report, <https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/2013-anti-doping-rule-violations-adrvs-report> (erişim tarihi:07.04.2016).
- Akgün, N. (1993). Egzersiz Fizyolojisi. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Atasü, T. ve Yücesir, İ. (2001). Doping ve Futbolda Performans Artırma Yöntemleri. Ajansmat, Ankara.
- Backhouse, S. H. ve McKenna, J. (2011). Doping in sport: A Review Of Medical Practitioners' Knowledge, Attitudes And Beliefs. International Journal of Drug Policy (22), 198–202, Elsevier, UK.
- Bloodworth, A. J., Petroczi, A., Bailey, R., Pearce, G. ve McNamee, M. J. (2010). Doping and Supplementation: The Attitudes of Talented Young Athletes. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, Swansea University School of Human and Health Sciences, UK.
- Chan, D. K., Lentillon-Kaestner, V., Dimmock, J. A. ve Donovan, R. J. (2015). Self-Control, Self-Regulation, and Doping in Sport: A Test of the Strength-Energy Model. Journal of Sport and Exercise Psychology, Curtin University Faculty of Health Sciences, Australia.
- Egesoy, H., Gümüşdağ, H. ve Kartal, A. (2013). Gen Dopingi ve Sportif Performans. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, TOHM <https://sgm.gsb.gov.tr/> (erişim tarihi: 27.04.2016).
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, TOHM Mevzuat. <http://www.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/3/3738/Corporate.aspx> (erişim tarihi: 27.04.2016).
- Günay, M., Tamer, K. ve Cicioğlu, İ. (2010). Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü. Gazi Kitapevi, Ankara.
- Güner, R. (2007). Sporda Doping. E, Ergen (Ed.). Egzersiz Fizyolojisi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Güneş, Z. (2013). Spor ve Beslenme. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Işık, S. (2015). Gelişim Çağındaki Basketbolcularda Doping. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- İnceoğlu, M. (2004). Tutum-Algı İletişim. Kesit Tanıtım, Ankara.

- Kim, T. G. ve Kim, E. K. (2013). Attitudes and Dispositions toward Doping in Adolescent Elite Athletes. *The Korean Journal of Sports Medicine* , 31(2), Seoul.
- Kondric, M., Sekulic, D., Uljevic, O., Gabrilo, G.ve Zvan, M. (2013). Sport Nutrition and Doping in Tennis: An Analysis of Athletes' Attitudes and. *Journal of Sports Science and Medicin, Croatia*.
- Manore, M. M., L.Meyer, N. ve Thompson, J. (2009). *Sport Nutrition for Health and Performance*. Human Kinetics, USA.
- Manouchehri, J., Tojari, F. ve Ganjouei, F. A. (2013). Doping attitude, doping behavior and sport orientation in elite martial artists. *European Journal of Experimental Biology* (3(1)), 62-67, Pelagia Research Library, Iran.
- Moran, A., Guerin, S., Kirby, K. ve Macintyre, T. (2008). *The Development and Validation of a Doping*. University of Ulster, Ireland.
- Orhan, Ö. (2006). Sportif Performansın Sonu Mu Yoksa Mucize Mi: Gen Dopingi . 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Nobel Yayın Dağıtım, Muğla.
- Petroczi, A. (2015). *Understanding the Psychology Behind Performance-Enhancement by Doping*. Psychology of Sport and Exercise, (16), UK.
- Rose, E. (2007). *Doping and Sports*. Frontera, W. R., Micheli, L. J., Herring, S. A., Silver, J. K., & Young, T. P (Ed.). *Clinical Sports Medicine*. Saunders Elsevier, US.
- Seçilmiş, K. (2004). *Antik Zamandan Günümüze Olimpiyat Oyunları*. İlpress Basın ve Yayın, İstanbul.
- Spor Genel Müdürlüğü, <https://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/185/241/mevzuat-yonetmelikler.aspx> (erişim tarihi: 29.04.2016).
- Şapcı, H. A. (2010). *Üniversiteler Arası Spor Müsabakalarına Katılan Öğrencilerin Doping Kullanımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. (65-71, Çev.) Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Temizer, A., *Doping-Sporda İlaç Suistimali*. Judo Federasyonu.
http://www.judo.gov.tr/Dosyalar/file/Dopingle-Mucadele/doping_6.pdf (erişim tarihi: 27.04.2016).
- Toohy, K. (2007). *The Olympic Games; A Social Science Perspective*. Biddles, UK.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2016 Yasaklılar Listesi.
http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/haber_detay.aspx?id=9 (erişim tarihi: 27.04.2016).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Doping Mücadele.

http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/haber_detay.aspx?id=9 (erişim tarihi: 27.04.2016).

Üstel, L. C. (2005). Vücut Geliştirme ve Halterde İleri Teknikler. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

WADA, World Anti-Doping Code.

<https://wadamainprod.s3.amazonaws.com/resources/files/wada-2015-world-anti-doping-code.pdf> (erişim tarihi: 05.05.2016).

Wilson, W. ve Derse, E. (2001). Doping in Elite Sport. Human Kinetics, USA.

World Anti-Doping Agency, <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are> (erişim tarihi: 22.04.2016).

Zucchettia, G., Candela, F. ve Villosio, C. (2015). Psychological and Social Correlates of Doping Attitudes Among Italian. International Journal of Drug Policy (26), 162-168, Elsevier, Italy.

EK 1- TOHM MEVZUAT

Resmi Gazete Tarihi: 11.04.2015 Resmi Gazete Sayısı: 29323

OLİMPİK HAZIRLIK MERKEZLERİNİN KURULUŞ, ÇALIŞMA, GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUK YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; olimpiyatlara katılacak ve katılması muhtemel yetenekli sporcuların seçilmesi, yetiştirilmesi, performanslarının geliştirilmesi, eğitimlerinde ve sosyal gelişimlerinde müşterek ve standart bir uygulamanın sağlanması için olimpik hazırlık merkezlerinin kurulması, sporcu seçimi ve uyması gereken kurallar ile bu TOHM'larda görev alacak olimpik hazırlık merkezi koordinatörü, akademik danışman ve diğer görevlilerin çalışma, görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 ve 10 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Akademik Danışman: Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde spor eğitimlerinin plan ve programlarından sorumlu, üniversitelerden görevlendirilen akademik unvan ile görev yapan kişiyi,
- b) Bakan: Gençlik ve Spor Bakanını,
- c) Bakanlık: Gençlik ve Spor Bakanlığını,
- ç) Daire Başkanlığı: Bu Yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemleri yürütmek üzere Genel Müdür tarafından yetkili kılınmış Daire Başkanlığını,
- d) Değerlendirme Komisyonu: Sporcuların TOHM'a alınması, harçlık oranlarının belirlenmesi ve TOHM'dan ilişkilerinin kesilmesi için değerlendirme yaparak karara bağlayan komisyonu,
- e) Eğitici ve öğreticiler: TOHM'daki sporculara ders veren eğitimcileri, antrenörleri ve elemanlarını,
- f) Federasyon: Bağımsız veya Spor Genel Müdürlüğüne bağlı spor federasyonlarını,
- g) Genel Müdür: Spor Genel Müdürünü,
- ğ) Genel Müdürlük: Spor Genel Müdürlüğünü,
- h) Gündüzlü Eğitim: İlaşe ve diğer ihtiyaçların il müdürlüğü tarafından karşılandığı eğitimi,
- ı) İl Müdürlüğü: Gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğünü,
- i) TOHM: Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerini,
- j) TOHM Koordinatörü: TOHM'un yönetim ve işleyişinden sorumlu kişiyi,
- k) Yatılı Eğitim: İlaşe-ibate ve diğer ihtiyaçların il müdürlüğü tarafından karşılandığı eğitimi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Kuruluş ve yönetim

MADDE 4 – (1) Olimpiyat veya paralimpik oyunlarına, ulusal veya uluslararası yarışmalara katılacak ve katılması muhtemel yetenekli sporcuların performanslarının geliştirilmesi, eğitimlerinde ve sosyal gelişimlerinde müşterek ve standart bir uygulamanın sağlanması için Değerlendirme Komisyonu tarafından yapılacak inceleme sonucunda açılması uygun bulunan il müdürlükleri bünyesinde Bakan onayı ile TOHM kurulur.

(2) TOHM'da vardiya usulü ile eleman çalıştırılır.

(3) Bu Yönetmelikte öngörülen iş ve işlemler Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

TOHM koordinatörünün görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 5 – (1) TOHM'un sevk ve idaresinden il müdürlüğüne bağlı olarak görev yapan TOHM koordinatörü sorumludur.

(2) TOHM koordinatörü, öncelikle üniversitelerin beden eğitimi ve spor alanında eğitim görmüş kişiler arasından il müdürlüğünce görevlendirilir.

(3) TOHM koordinatörünün görev ve yetkileri şunlardır:

a) TOHM'un idaresinden ve disiplininden sorumlu olmak ve gerekli tedbirleri almak.

b) TOHM'la ilgili çalışmaları düzenlemek, eğitim-öğretim ve antrenman programlarını uygulamak.

c) TOHM'un personel, malzeme, ekipman ve diğer ihtiyaçlarının giderilmesi, çevrenin temizliği ve düzeni ile ilgili gerekli tedbirleri almak ve il müdürlüğü ile koordineli hareket etmek.

ç) Sporcuların çalışma dışında kalan zamanlarını değerlendirmeye yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler organize etmek.

d) Akademik danışman ve antrenörler tarafından hazırlanan çalışma programını duyurmak, il müdürlüğü ve Genel Müdürlüğe bildirmek.

e) Doping, sağlık ve sosyal konularla ilgili olarak sporcuları bilgilendirici sunumlar yapılmasını sağlamak.

f) Doping numune alımı için gelen görevlilere yardımcı olmak ve ilgili sporcuları hazırlamak.

g) TOHM'un disiplinini sağlamak; disipline uymayan, huzur bozucu söz ve davranışlarda bulunan antrenör, sporcu ve diğer görevlileri uyarmak, tekrarı halinde tutanak düzenleyerek il müdürlüğüne bildirmek.

ğ) TOHM'un günlük faaliyetleri hakkında düzenleyeceği raporu en geç ayda bir olacak şekilde Genel Müdürlüğe bildirilmek üzere il müdürlüğüne sunmak.

h) Genel Müdürlüğün vereceği diğer görevleri yapmak.

(4) Görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyen koordinatör hakkında gerekli yasal işlemler başlatılır.

Akademik danışman görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 6 – (1) Akademik danışmanın görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) TOHM ile üniversiteler ve diğer kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini sağlamak.

b) TOHM'un iş ve işlemlerini gözlemek ve raporlamak.

c) TOHM'la ilgili sportif çalışmaları düzenlemek, eğitim-öğretim ve antrenman programlarını uygulamak.

ç) Doping, sağlık, sportif ve sosyal konularla ilgili olarak sporcuları bilgilendirici toplantıları ve seminer programlarını planlamak.

d) Alanında uzman kişilerden oluşan teknik ekipler kurarak, ilgili branşlarda teknik bilgilerin araştırılıp, gelişmelerin takip edilerek projeler hazırlanmasını sağlamak.

e) Sporcu performansları ile ilgili raporları Genel Müdürlüğe ve federasyonlara bildirmek.

Eğitici, öğretici ve diğer elemanlar

MADDE 7 – (1) TOHM'lara ilgili spor dalında yeterli sayıda antrenör, spor hekimi, beslenme uzmanı, fizyoterapist, spor masörü ile ihtiyaç duyulan memur ve diğer elemanlar il müdürlüğünce görevlendirilir.

(2) Birinci fıkrada sayılan personel, il müdürlüğünce kadrolu veya sözleşmeli olarak temin edilebileceği gibi diğer kurumlardan geçici olarak da görevlendirilebilir.

(3) Birinci fıkrada sayılan personelin görev, yetki ve sorumlulukları talimat ile belirlenir. Görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyenler hakkında yasal işlem başlatılır.

(4) Öğretmenler, TOHM'larda resmi mesai dışı antrenörlük, uzmanlık ve danışmanlık yapmak için görevlendirilebilirler.

(5) TOHM'da;

a) Sözleşmeli olarak çalıştırılacak kişilere, her yıl sözleşmeli personel ücretleriyle ilgili Bakanlar Kurulu kararınca belirlenen limiti geçmemek üzere Genel Müdürün önerisi ile Bakanca tespit edilen brüt ücret,

b) Görevlendirilen diğer personele gündelik ve yol gideri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa ve 23/7/2001 tarihli ve 2001/2863 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe

konulan Gençlik ve Spor Hizmetleri Uygulamasında Görevlendirileceklere Ödenecek Ücretlerle İlgili Esaslara göre,
ödenir.

Sporcuların başvurusu ve seçimi

MADDE 8 – (1) TOHM'a kabul edilecek sporcular, spor branşı ile ilgili federasyonun ve Genel Müdürlüğün belirleyeceği kriterler dâhilinde başvuranlar arasından seçilirler. Başvuru zamanı, Değerlendirme Komisyonu tarafından eğitim ve öğretim dönemi öncesinde belirlenerek duyurulur. Ara dönemlerde de TOHM'a sporcu kabul edilebilir.

(2) Başvurusu kabul edilen öğrencilerden aşağıdaki belgeler istenir:

- a) Nüfus cüzdanının fotokopisi.
- b) Öğrenim belgesi.
- c) Veli tarafından verilecek noter tasdikli muvafakatname.
- ç) Hastane sağlık kurulu raporu.
- d) İki adet vesikalık fotoğraf.
- e) Dopingle ilgili sportif ceza almadığına dair beyan.

Sporcunun uyması gereken kurallar

MADDE 9 – (1) Sporcu, teknik kadro ve TOHM koordinatörüne karşı sorumlu olup, aşağıda belirtilen kurallara uymak zorundadır:

- a) TOHM kurallarına ve talimatlarına uymak, tutum ve davranışları ile çevresine örnek olmak.
- b) Antrenörün belirlediği yer ve zamanda branşı ile ilgili kıyafet ve malzeme ile hazır bulunmak.
- c) Sporcuya ve fair-play ruhuna uygun davranışlarda bulunmak.
- ç) Bulunduğu ortam ve çevrenin temizliğine özen göstermek, tesisleri ve malzemeleri korumak.
- d) Antrenör, kondisyoner, fizyoterapist ve spor hekiminin düzenlediği antrenman ve rehabilitasyon programlarına uymak.
- e) Geçerli mazereti nedeniyle TOHM'dan ayrılması gereken durumlarda TOHM koordinatörüne yazılı bilgi vermek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değerlendirme Komisyonu, Denetim, Disiplin ve Mali Konular

Değerlendirme Komisyonu

MADDE 10 – (1) Değerlendirme Komisyonu; Genel Müdür Yardımcısı veya Daire Başkanının başkanlığında, iki Genel Müdürlük ve iki ilgili federasyon temsilcisinden oluşur. Değerlendirme Komisyonu teknik bilgi ve uzmanlığından yararlanmak üzere uzmanlar çağırabilir.

(2) Değerlendirme Komisyonu, üye tam sayısı ile gerektiğinde toplanır ve salt çoğunluk ile karar alır.

Değerlendirme Komisyonunun görev ve sorumlulukları

MADDE 11 – (1) Değerlendirme Komisyonunun görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- a) TOHM'da yetiştirilecek sporcuları ilgili federasyon ve Genel Müdürlük tarafından birlikte belirlenen kriterlere göre seçmek.
- b) TOHM'a kayıtlı sporcuların performanslarını ve verilecek maddi desteğin miktarını üç ayda bir değerlendirerek gerekli gördüklerinde değişiklik yapmak.
- c) TOHM'a kayıtlı sporcuların disiplin komisyonu tarafından verilen raporlar göz önünde tutularak ilişkilerinin kesilmesine karar vermek.

Denetim

MADDE 12 – (1) TOHM; Daire Başkanının teklifi ve Genel Müdürün onayı ile oluşturulan komisyonca, her yıl en az dört defa, TOHM'un fiziki durumu, antrenör, eğitici ve diğer personel ile teknik ve çalışma programları yerinde denetlenir.

(2) Denetim sonucu düzenlenen rapor Genel Müdürlüğe sunulur.

Disiplin komisyonu

MADDE 13 – (1) TOHM'la ilgili disiplin işleri, il müdürlüğünce oluşturulacak disiplin komisyonu tarafından yürütülür. Disiplin komisyonu; il müdürünün başkanlığında; TOHM koordinatörü, spor şube müdürü, akademik danışman ve ilgili kıdemli branş antrenöründen oluşur.

(2) Disiplin komisyonu kararları oy çokluğu ile alınır. Eşitlik halinde komisyon başkanının bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Kararlar karar defterine yazılarak katılanlar tarafından imzalanır.

(3) Disiplin komisyon kararlarına karşı Değerlendirme Komisyonuna 10 gün içerisinde itiraz edilebilir.

(4) TOHM'dan ilişik kesmeye yönelik kararlar ancak Değerlendirme Komisyonu tarafından alınabilir.

(5) TOHM'dan ilişik kesme şartları ve diğer müeyyideler ile disiplin işlemlerine ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlükçe çıkarılacak talimat ile belirlenir.

Mali konular

MADDE 14 – (1) TOHM'un ve çalışanların ihtiyaçları ile sporcu öğrencilerin eğitim, öğretim ve diğer giderlerini karşılamak için TOHM'ların bulunduğu il müdürlüğü bütçesine her yıl Genel Müdürlük tarafından ödenek ayrılır. Ödenenin yeterli olmadığı hallerde il müdürlüğü bütçesinin personel giderleri hariç diğer harcama kaleminden aktarma yapılabilir.

(2) Federasyonlar, sporcuların yetiştirilmesi amacıyla teknik eleman ve eğitim desteği verirler.

Harçlık, giyim, beslenme ve eğitim giderleri

MADDE 15 – (1) Her yıl TOHM'ların bulunduğu il müdürlüğünce, TOHM'da görevli antrenörler ile gündüzlü veya yatılı sporcu öğrencilere ilgili spor dalının özelliğine uygun olarak spor kıyafetleri ile araç-gereç verilebilir ve eğitim desteği sağlanabilir.

(2) TOHM'dan yararlanan yatılı veya gündüzlü eğitim alan sporcu öğrenciler için il müdürlüğünce spor dalının özelliği de göz önünde bulundurularak TOHM'da beslenme desteği sağlanır.

(3) TOHM'da bulunan sporcuların ulusal veya uluslararası yarışmalar ile sportif amaçlı hazırlık kamplarına katılımları, ilgili federasyonlarla koordineli bir şekilde sağlanabilir ve masrafları il müdürlüğü bütçesinden karşılanabilir.

(4) Genel Müdürlük tarafından TOHM'dan yararlanan sporculara, 3289 sayılı Kanunun geçici 13 üncü maddesine dayanılarak çıkarılan yönetmelik hükümlerine göre her ay harçlık ödemesi yapılır.

Tedavi giderleri

MADDE 16 – (1) TOHM'da kayıtlı sporcu öğrencilerden genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi konumunda olmayanların veya diğer mevzuat hükümleri gereğince tedavi yardımından yararlanma hakkı bulunmayanların, TOHM'da kayıtlı bulundukları süre içerisinde, tüm tıbbi teşhis ve tedavi giderleri ile gerekli olan tıbbi araç ve gereç giderleri genel sağlık sigortalıları için belirlenmiş olan usul ve esaslar ile tutarlar uygulanmak suretiyle il müdürlüğü bütçesinden karşılanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 17 – (1) TOHM'ların eğitim ve öğretim programlarına ait esas ve uygulamalar bu Yönetmelik hükümlerine göre yürütülür. Hüküm bulunmayan hallerde ise Genel Müdürlüğün talimatları çerçevesinde işlem yapılır.

Yürürlük

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Spor Genel Müdürü yürütür.

**2020 YILI SONUNA KADAR YAPILACAK YAZ VE KIŞ OLİMPİYAT VE
PARALİMPİK OYUNLARINA HAZIRLANMAK AMACIYLA
YETİŞTİRİLECEK SPORCULARIN TESPİTİ, HARÇLIKLARININ
BELİRLENMESİ, İAŞE, İBATE VE YOL GİDERLERİNİN
KARŞILANMASINA DAİR YÖNETMELİK**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam ve Tanımlar**

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, olimpiik ve paralimpiik spor dallarında en az yıldızlar seviyesinde olmak kaydıyla, 2020 yılı sonuna kadar yapılacak yaz ve kış olimpiyat ve paralimpiik oyunlarına hazırlanmak amacıyla yetiştirilecek 4000 (dört bin) sporcunun tespiti, bu sporculara verilecek harçlık miktarının belirlenmesi ile iaşe, ibate ve yol giderlerinin karşılanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 2020 yılı sonuna kadar yapılacak yaz ve kış olimpiyat ve paralimpiik oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpiik ve paralimpiik spor dallarında ferdi veya takım halinde yetiştirilecek yıldız, genç, ümit ve büyükler kategorilerindeki sporcuları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun geçici 13 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakan: Gençlik ve Spor Bakanını,
- b) Bakanlık: Gençlik ve Spor Bakanlığını,
- c) Daire Başkanı: Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitimi Dairesi Başkanını,
- ç) Daire Başkanlığı: Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığını,
- d) Federasyon: Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki federasyon başkanlıkları ile bağımsız federasyon başkanlıklarını,
- e) Genel Müdür: Spor Genel Müdürünü,
- f) Genel Müdürlük: Spor Genel Müdürlüğünü,
- g) İl Müdürlüğü: Gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğünü,
- ğ) Performans raporu: Sporcuların sportif gelişim ve performanslarını ölçmek amacıyla yapılan test ve değerlendirmeler sonucunda hazırlanan raporu,
- h) Sporcu: Spor Genel Müdürlüğü merkezi lisans sistemi üzerinden lisanslı kişileri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Değerlendirme Kurulunun Oluşumu, Görevleri ve

Sporcuların Belirlenmesi

Değerlendirme Kurulunun oluşumu ve görevleri

MADDE 5 – (1) Sporcuların tespiti, ilgili kurum ve kuruluşlardan gelen raporların değerlendirilmesi ve bu Yönetmelikle verilen diğer görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Genel Müdürlük bünyesinde bir Değerlendirme Kurulu oluşturulur.

(2) Değerlendirme Kurulu, Bakan tarafından spor alanında bilimsel araştırmalar yapmış veya spor alanında idareci, teknik adam, sporcu veya benzeri görevlerde, kamu kurum ve kuruluşları, federasyonlar, özel sektörde üst düzey görevlerde bulunmuş kişiler arasından görevlendirilecek biri başkan olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Değerlendirme Kurulunun asıl üyeleri kadar yedek

üye de belirlenir. Değerlendirme Kurulu gerek gördüğü takdirde ilgili federasyondan veya diğer ilgililerden görüşüne başvurmak üzere temsilci çağırabilir.

(3) Değerlendirme Kurulunun başkan ve üyeleri; kendilerinin boşanmış olsalar dahi eşlerinin, üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) kayın hısımlarının veya evlatlıkları ile ilgili toplantılara katılamazlar. Bu durumda olan üyelerin yerine yedek üye görevlendirilir.

(4) Değerlendirme Kurulu, sporcu seçim kriterleri ile harçlık miktarlarını belirlemek, ilgili federasyonlardan ve il müdürlüklerinden gelen raporları ve sporcuların performanslarını değerlendirmek üzere yılda en az dört kez ve gerektiği hallerde her zaman toplanabilir.

(5) Değerlendirme Kurulunun sekreteryası Daire Başkanlığınca yürütülür.

(6) Değerlendirme Kurulu, en az beş üyenin katılımı ile toplanır ve en az dört üyenin aynı yöndeki oyları ile karar alır. Asıl üyelerin herhangi bir nedenle katılamadığı toplantılara yedek üyeler katılır.

Sporcuların ve harçlık miktarının belirlenmesi ve izlenmesi

MADDE 6 – (1) Değerlendirme Kurulu; Bakanlığın sportif hedef ve politikalarına göre il müdürlükleri, federasyonlar veya diğer ilgili kişi, kurum veya kuruluşlardan gelen raporları değerlendirerek, başarı durumu, yaş grupları, branş farklılıkları, sporcuların karşılaşması gereken zaruri ihtiyaçları gibi hususlar da dikkate alınarak harçlık verilecek sporcuları ve miktarını belirler. Sporculara ödenecek harçlıklara ilişkin, asgari ücretin net tutarının yüzde yirmisinden başlamak ve beşer puanlık artışlarla net asgari ücret tutarını geçmemek üzere farklı harçlık cetvelleri oluşturulur ve harçlık ödemelerinde bütçe ödeneği dikkate alınır.

(2) Sporcular, Değerlendirme Kurulu kararının alındığı tarihi takip eden ayın ilk gününden itibaren bu Yönetmelikle belirlenen haklardan yararlanmaya başlarlar.

(3) Değerlendirme Kurulu belirli periyotlarla bu Yönetmelikten yararlanan sporcularla ilgili olarak federasyonlar, il müdürlükleri, üniversite veya diğer ulusal veya uluslararası kurum veya kuruluşlardan rapor isteyebilir. Ayrıca, ilgili federasyonlar ve il müdürlükleri de gerekli gördükleri hallerde bu husustaki raporlarını Değerlendirme Kuruluna bildirirler. Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucunda gerçeğe aykırı rapor tanzim edildiği tespiti halinde ilgililer hakkında yasal işlemler yapılır ve oluşan kamu zararı ilgililerden tahsil edilir.

(4) Değerlendirme Kurulu, harçlık imkânından yararlanan sporcuların haklarının devamına, harçlık miktarının artırılması veya azaltılmasına, kesilmesine veya haklarının kesilmesi halinde başka bir sporcunun söz konusu haklardan yararlandırılmasına karar verebilir. Harçlığı kesilen sporcunun performans raporlarına göre yeniden bu Yönetmelikteki haklardan yararlandırılmasına karar verilebilir. Değerlendirme Kuruluna gelen raporların gizliliği esastır.

(5) Değerlendirme Kurulunun bütün kararları gerekli görüldüğü takdirde Bakan tarafından değiştirilebilir veya iptal edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sporculara Yapılacak Ödemeler

Harçlık ödeme usulü

MADDE 7 – (1) Ödenecek harçlık sporcunun banka hesabına yatırılır.

(2) Bankaya yatırılacak harçlığa "olimpiyat veya paralimpik oyunları hazırlık harçlığı" kaydı düşülür.

(3) Sporculara ödenecek harçlık, Genel Müdürlük bütçesinden karşılanır.

(4) Harçlık ödemeleri damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın, 6 ncı maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre belirlenen tutarlarda ayda bir ödenir ve bu ödemeler hiçbir suretle haczedilemez.

Diğer yardımlar

MADDE 8 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında yetiştirilecek sporcuların sportif amaçlı; iaşe, ibate ve yol giderleri, öncelikle Bakanlık ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait imkânların kullanılması kaydıyla; ödenek durumu, yapılacak harcamanın sağlayacağı sportif fayda göz önünde bulundurularak il müdürlüklerince karşılanır.

(2) İl müdürlüğünden önceden onay alınmadan yapılan harcamalar bu madde kapsamında karşılanmaz.

Harçlık ve diğer yardımların kesilmesi

MADDE 9 – (1) Sporcunun;

a) Dopingden dolayı ceza alması,

b) 7/1/1993 tarihli ve 21458 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği ile bağımsız spor federasyonlarının disiplin veya ceza talimatlarına göre son üç yıl içinde olmak kaydıyla; bir defada altı aydan daha fazla ceza alması,

c) Taksirli suçlar ile kısa süreli hapis cezasına seçenек yaptırımlara çevrilmiş cezalar hariç olmak üzere; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, şike ve teşvik primi verilmesi suçlarından mahkûm olması,

ç) 6 ncı maddenin dördüncü fıkrası uyarınca, haklarının kesilmesine ilişkin karar alınması, hallerinde bu Yönetmelik kapsamında sağlanan haklardan yararlandırılmasına son verilir.

(2) Olimpiyat harçlığının kesilmesine yol açmayacak şekilde sportif ceza alan sporcuların harçlıkları ceza süresince ödenmez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 10 – (1) 14/4/2009 tarihli ve 27200 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2012 Olimpiyat Oyunlarına Hazırlanmak Amacıyla Yetiştirilecek Sporcuların Tespiti, Harçlıklarının Belirlenmesi, İaşe, İbate ve Yol Giderlerinin Karşılanmasına Dair Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 11 – (1) Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Spor Genel Müdürü yürütür.

DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI
**ULUSLARARASI
STANDART**

YASAKLILAR LİSTESİ

Ocak 2016

Yasaklılar Listesi resmi metni WADA (Dünya Dopingle Mücadele Ajansı) tarafından hazırlanır ve hem İngilizce hem de Fransızca olarak yayınlanır. İngilizce ve Fransızca metinler arasında meydana gelebilecek herhangi bir anlam farklılığında İngilizce metin esas alınacaktır.

RESMİ OLMAYAN ÇEVİRİ

Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA), Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonuna 2016 Yılı Yasaklılar Listesi'nin Türkçe metinlerinin hazırlanmasındaki değerli katkılarından dolayı takdir ve teşekkürlerini bildirir.

2016 Yılı Yasaklılar Listesi'nin bu yolla tüm dünya ülkelerince paylaşımı, WADA'nın, resmi mercilerin ve sportif kurumların sporu dopingden arındırma ortak amacına yönelik olarak çalışabilmeleri için olanak sağlamaktadır.

Çeviri: Prof. Dr. Rüştü Güner

DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI'NIN 4.2.2. MADDESİ UYARINCA S1, S2, S4.4, S4.5, S6.a GRUPLARINDAKİ MADDELER VE M1, M2 VE M3 GRUPLARINDAKİ YASAKLI YÖNTEMLER DIŞINDAKİ TÜM YASAKLI MADDELER "TANIMLANMIŞ MADDELER" OLARAK DEĞERLENDİRİLECEKTİR.

KULLANIMI HER ZAMAN YASAKLI MADDELER VE YÖNTEMLER

(MÜSABAKA İÇİ VE MÜSABAKA DIŞI)

YASAKLI MADDELER

S0

ONAYLANMAMIŞ MADDELER

Listenin bundan sonraki bölümlerinde ele alınmamış ve herhangi bir resmi sağlık kuruluşundan insan tedavisi ile ilgili onay almamış (örneğin; klinik öncesi ya da klinik gelişim aşamasındaki ya da üretimi durdurulmuş ilaçlar, tasarım ilaçlar, yalnız veteriner hekimlikte kullanılmasına onay verilen maddeler) farmakolojik maddeler her zaman için yasaklanmıştır.

S1

ANABOLİK MADDELER

Anabolik maddelerin kullanımı yasaklanmıştır.

1. ANABOLİK ANDROJENİK STEROİDLER (AAS)

a. Eksojen* (vücudun üretmediği) AAS'ler aşağıdaki gibidir:

1-Androstenediol (5α-androst-1-ene-3β,17β-diol);
1-Androstenedione (5α-androst-1-ene-3,17-dione);
1-Testosterone (17β-hydroxy-5α-androst-1-en-3-one);
4-Hydroxytestosterone (4,17β-dihydroxyandrost-4-en-3-one);
19-Norandrostenedione (estr-4-ene-3,17-dione);
Bolandirol (estr-4-ene-3β,17β-diol);
Bolasterone;
Boldenone;
Boldione (androst-1,4-diene-3,17-dione);
Calusterone;
Clostebol;
Danazol ([1,2]oxazolo[4',5':2,3]pregna-4-en-20-yn-17α-ol);
Dehydrochlormethyltestosterone (4-chloro-17β-hydroxy-17α-methylandrosta-1,4-dien-3-one);
Desoxymethyltestosterone (17α-methyl-5α-androst-2-en-17β-ol);
Drostanolone;
Ethylestrenol (19-norpregna-4-en-17α-ol);
Fluoxymesterone;
Formebolone;

Furazabol (17α-methyl [1,2,5]oxadiazolo[3',4':2,3]-5α-androstan-17β-ol);

Gestrinone;

Mestanolone;

Mesterolone;

Metandienone (17β-hydroxy-17α-methylandrosta-1,4-dien-3-one);

Metenolone;

Methandriol;

Methasterone (17β-hydroxy-2α,17α-dimethyl-5α-androstan-3-one);

Methyldienolone (17β-hydroxy-17α-methylestra-4,9-dien-3-one);

Methyl-1-testosterone (17β-hydroxy-17α-methyl-5α-androst-1-en-3-one);

Methylnortestosterone (17β-hydroxy-17α-methylestr-4-en-3-one);

Methyltestosterone;

Metribolone (methyltrienolone, 17β-hydroxy-17α-methylestra-4,9,11-trien-3-one);

Mibolerone;

Nandrolone;

Norboletone;

Norclotestebol;

Norethandrolone;

Oxabolone;

Oxandrolone;

Oxymesterone;

Oxymetholone;

Prostanozol (17β-[(tetrahydropyran-2-yl)oxy]-1'H-pyrazolo[3,4:2,3]-5α-androstane);

Quinbolone;

Stanozolol;

Stenbolone;

Tetrahydrogestrinone (17-hydroxy-18α-homo-19-nor-17α-pregna-4,9,11-trien-3-one);

Trenbolone (17β-hydroxyestr-4,9,11-trien-3-one);

ve benzer kimyasal yapıya ve biyolojik etkilere sahip diğer madde(ler).

b. Endojen (vücudun doğal olarak ürettiği) AAS'lerin dışarıdan vücuda uygulanması yasaklanmıştır:**

Androstenediol (androst-5-ene-3 β ,17 β -diol);
Androstenedione (androst-4-ene-3,17-dione);
Dihydrotestosterone (17 β -hydroxy-5 α -androst-3-one);
Prasterone (dehydroepiandrosterone, DHEA, 3 β -hydroxyandrost-5-en-17-one);
Testosterone;

ve onların aşağıdakilerle sınırlı olmayan metabolit ve izomerleri:

3 β -Hydroxy-5 α -androst-17-one;
5 α -Androstane-3 α ,17 α -diol;
5 α -Androstane-3 α ,17 β -diol;
5 α -Androstane-3 β ,17 α -diol;
5 α -Androstane-3 β ,17 β -diol;
5 β -Androstane-3 α ,17 β -diol;
7 α -Hydroxy-DHEA;
7 β -Hydroxy-DHEA;
4-Androstenediol (androst-4-ene-3 β , 17 β -diol);
5-Androstenedione (androst-5-ene-3,17-dione);
7-Keto-DHEA;
19-Norandrosterone;
19-Noretiocholanolone.
Androst-4-ene-3 α ,17 α -diol;
Androst-4-ene-3 α ,17 β -diol;
Androst-4-ene-3 β ,17 α -diol;
Androst-5-ene-3 α ,17 α -diol;
Androst-5-ene-3 α ,17 β -diol;
Androst-5-ene-3 β ,17 α -diol;
Androsterone;
Epi-dihydrotestosterone;
Epitestosterone;
Etiocholanolone.

2. DİĞER ANABOLİK MADDELER

Aşağıdakileri kapsar, ancak bunlarla sınırlı değildir:

Clenbuterol, seçici androjen reseptör modülatörleri (SARM'ler, örneğin; andarine ve ostarine), tibolone, zeranol ve zilpaterol.

Bu kısımda:

* "eksojen" sözcüğü, normal koşullarda vücut tarafından doğal olarak üretilmeyen bir maddeyi ifade eder.

** "endojen" sözcüğü, vücut tarafından doğal olarak üretilen bir maddeyi ifade eder.

S2

PEPTİD HORMONLAR, BÜYÜME FAKTÖRLERİ, İLGİLİ MADDELER VE MİMETİKLER

Aşağıdaki maddeler ve benzer kimyasal yapıya veya benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeler yasaklanmıştır:

1. Eritropoietin-Reseptör agonistleri:

1.1 Kan yapımını uyarıcı maddeler (ESA'lar), örneğin; Darbepoietin (dEPO); Erythropoietins (EPO); EPO-Fc; EPO-mimetik peptidler (EMP), örneğin: CNTO 530 ve peginesatide; methoxy polyethylene glycol-epoetin beta (CERA).

1.2 Eritropoietik olmayan EPO-Reseptör agonistleri, örneğin: ARA-290; asialo EPO; carbamylated EPO.

2. Hipoksi ile indüklenebilen faktör (Hypoxia-inducible factor - HIF) durdurucular, örneğin: cobalt ve FG-4592; ve HIF aktivatörleri, örneğin: argon, xenon;

3. Sadece erkeklerde Koryonik Gonadotropin (CG) ve Luteinleştirici Hormon (LH) ve onları salgılatan faktörler, örneğin: buserelin, gonadorelin ve leuporelin;

4. Kortikotropinler ve onları salgılatan faktörler, örneğin: corticorelin;

5. Büyüme Hormonu (GH) ve onları salgılatan faktörler, ayrıca Büyüme Hormonu Salgılatıcı Hormon (Growth Hormone Releasing Hormone - GHRH) ve onun analogları, ör: CJC-1295, sermorelin ve tesamorelin; Büyüme Hormonu Salgı Yapımı Uyarıcıları (Growth Hormone Secretagogues - GHS), ör: ghrelin ve ghrelin mimetikleri, ör: anamorelin ve ipamorelin; GH-Salgılatıcı Peptitleri (GH-Releasing Peptides - GHRPs), ör: alexamorelin, GHRP-6, hexarelin ve pralmorelin (GHRP-2).

Bununla birlikte, aşağıdaki büyüme faktörleri de yasaklanmıştır:

Fibroblast Büyüme Faktörleri (Fibroblast Growth Factors - FGFs);

Hepatosit Büyüme Faktörü (Hepatocyte Growth Factor - HGF);

İnsülin Benzeri Büyüme Faktörü-1 (Insulin-like Growth Factor-1 - IGF-1) ve onun analogları;

Mekano Büyüme Faktörleri (Mechano Growth Factors - MGFs);

Trombosit Kaynaklı Büyüme Faktörü (Platelet-Derived Growth Factor - PDGF);

Vasküler-Endotelial Büyüme Faktörü (Vascular-Endothelial Growth Factor - VEGF)

ve yanı sıra kas, tendon veya bağ proteinlerinin sentezini/yıkımını, damarlanmayı, enerji kullanımını, rejeneratif yeteneği veya kas lif tipi dönüşümünü etkileyen herhangi bir büyüme faktörü.

S3

BETA-2 AGONİSTLER

Aşağıdakiler dışında, bütün Beta-2 agonistler varsa ilgili, örneğin; d- ve l- de dahil olmak üzere bütün optik izomerleri yasaklanmıştır.

- Solunum yoluyla kullanılan salbutamol (24 saat içinde en fazla 1600 mikrogram dozu aşmamak koşuluyla);
- Solunum yoluyla kullanılan formoterol (24 saat içinde en fazla 54 mikrogram dozu aşmamak koşuluyla); ve
- Üreticilerin tedavi amaçlı önerdikleri dozda solunum yoluyla kullanılan salmeterol

İdrarda 1000 nanogram/mililitre düzeyinin üzerinde salbutamol ve idrarda 40 nanogram/mililitre düzeyinin üzerinde formoterol yoğunluğunun bulunması durumunda, bu maddelerin tedavi amacıyla kullanıldığı varsayılmayacaktır ve *Sporcu*, bu anormal bulgunun, tedavi amaçlı ve solunum yoluyla yukarıda belirtilen dozları aşmamak koşuluyla alınmış maddelere bağlı olduğunu kontrollü farmakokinetik inceleme yoluyla kanıtlayamadıkça, *Aykırı Analitik Bulgu* olarak kabul edilecektir.

S4

HORMON VE METABOLİK MODÜLATÖRLER

Aşağıdaki hormon ve metabolik modülatörler yasaklanmıştır:

1. Aromataz inhibitörleri aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir:
4-Androstene-3,6,17 trione (6-oxo);
Aminoglutethimide;
Anastrozole;
Androsta-1,4,6-triene-3,17-dione (androstatrienedione);
Exemestane;
Formestane;
Letrozole;
Testolactone.
2. Seçici östrojen reseptörü modülatörleri (SERM'ler) aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir:
Raloxifene;
Tamoxifen;
Toremifene.
3. Diğer anti-östrojenik maddeler, aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir:
Clomiphene;
Cyclofenil;
Fulvestrant.
4. Miyostatin işlev(ler)ini modifiye eden maddeler aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir: miyostatin inhibitörleri.
5. Metabolik modülatörler:
5.1 AMP aktif protein kinazı Aktivatörleri (AMPK), örneğin; AICAR; ve Peroxisome Proliferator Activated Receptor δ (PPAR δ) agonistleri, örneğin; GW 1516;
5.2 İnsülinler ve insülin mimetikleri;
5.3 Meldonium;
5.4 Trimetazidine.

S5

İDRAR SÖKTÜRÜCÜLER VE MASKELEYİCİ MADDELER

Aşağıdaki idrar söktürücüler ve maskeleyici maddeler ile benzer kimyasal yapıya ve benzer biyolojik etkilere sahip olan diğer madde(ler) yasaklanmıştır.

Bahsi geçen maddelerle sınırlı kalmamak üzere bunlar aşağıdakileri kapsar:

- Desmopressin; probenesid; plazma genişleticiler örneğin; gliserol ve intravenöz olarak albümin, dekstran, hydroxyethyl starch ve mannitol uygulanması.
- Acetazolamide; amiloride; bumetanide; canrenone; chlortalidone; etacrynic acid; furosemide; indapamide; metolazone; spironolactone; tiyazidler, örneğin; bendroflumethiazide, chlorothiazide ve hydrochlorothiazide; triamterene ve vaptanlar, örneğin; tolvaptan.

Aşağıdakiler yasaklanmamıştır:

- Drospirenone; pamabrom; ve karbonik anhidraz inhibitörlerin oftalmik kullanımı (ör: dorzolamide ve brinzolamide)
- Diş hekimliği anesteziinde bölgesel olarak kullanılan felypressin.

Herhangi bir zamanda ya da *Müsabaka İçinde Sporcunun Örneğinde* aşağıdaki eşik değere sahip maddelerin idrar söktürücü veya maskeleyici maddelerle birlikte herhangi bir miktarda tespit edilmesi; formoterol, salbutamol, cathine, ephedrine, methylephedrine ve pseudoephedrine saptanırsa, o madde için alınması gereken *Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnasına* ek olarak idrar söktürücü ve diğer maskeleyici maddeler için de *Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası* alınmadıkça, bu durum, bir *Aykırı Analitik Bulgu* olarak değerlendirilir.

YASAKLI YÖNTEMLER

M1

KAN VE KAN ÜRÜNLERİNİN UYGULANMASI

Aşağıdaki yöntemler yasaklanmıştır:

1. Herhangi bir miktardaki otolog, allojenik (homolog) veya heterolog kan veya herhangi bir kaynaktan elde edilmiş eritrosit ürünlerinin dolaşım sistemine verilmesi ya da alınıp tekrar verilmesi.
2. Ek olarak oksijen verilmesinin haricinde, Oksijenin alımını, taşınmasını ve dağılımını yapay olarak artıran, aşağıdakileri kapsayan, fakat bunlarla sınırlı olmayan yöntemler:

Ek oksijen verilmesi dışında, Perflorokimyasallar; efaprosiral (RSR13) ve modifiye edilmiş hemoglobin ürünleri, örneğin; hemoglobin temelli kan yerini tutan ürünler ve mikrokapsüllenmiş hemoglobin ürünleri uygulanması,
3. Kan ya da kan bileşenlerinin herhangi bir formunun fiziksel ya da kimyasal yollarla damar içine uygulanması.

M2

KİMYASAL VE FİZİKSEL MÜDAHALE

Aşağıdaki yöntemler yasaklanmıştır:

1. *Doping Kontrolleri* sırasında alınan *Örneklerin* geçerliliğini ve bütünlüğünü bozmak amacıyla *hile yapmak* veya *hile yapmaya teşebbüs etmek*.
Bunlar, başkasının idrarını kullanma ve/veya idrar değiştirme, ve/veya saflığını bozma gibi işlemleri kapsar, ör; proteazlar, ancak bunlarla sınırlı değildir.
2. Hastane ortamında, cerrahi müdahaleler veya klinik incelemeler sırasında uygulananların dışında 6 saatlik süre içinde 50 mL'den fazla damar içine zerk ve/veya enjeksiyonlar.

M3

GEN DOPİNGİ

Sportif performansı artırma olasılığı nedeniyle yasaklanmış yöntemler:

1. Nükleik asitlerin ya da nükleik asit analoglarının polimerlerinin transferi;
2. Normal ya da genetik olarak modifiye edilmiş hücrelerin kullanımı.

MÜSABAKA İÇİNDE KULLANIMI YASAKLI MADDELER VE YÖNTEMLER

YUKARIDA TANIMLANAN S0'DAN S5'E VE M1'DEN M3'E KADAR OLAN KATEGORİLERE EK OLARAK, AŞAĞIDAKİ KATEGORİLERİN MÜSABAKA İÇİNDE KULLANIMI YASAKLANMIŞTIR:

YASAKLI MADDELER

S6

UYARICILAR

Tüm uyarıcılar, örneğin; d- ve l- tüm optik izomerleri de dahil olmak üzere yasaklanmıştır.

Uyarıcılar aşağıdakileri kapsamaktadır:

a: Tanımlanmamış Uyarıcılar:

Adrafinil;
Amfepramone;
Amfetamine;
Amfetaminil;
Amiphenazole;
Benfluorex;
Benzylpiperazine;
Bromantan;
Clobenzorex;
Cocaine;
Cropropamide;
Crotetamide;
Fencamine;
Fenetylline;
Fenfluramine;
Fenproporex;
Fonturacetam [4-phenylpiracetam (carphedon)];
Furfenorex;
Mefenorex;
Mephentermine;
Mesocarb;
Metamfetamine(d-);
p-Methylamphetamine;
Modafinil;
Norfenfluramine;
Phendimetrazine;
Phentermine;
Prenylamine;
Prolintane.

Bu listede belirtilmeyen uyarıcılar Tanımlanmış Madde Kapsamında değerlendirilir.

b: Tanımlanmış Uyarıcılar:

Benzfetamine;
Cathine**;
Cathinone ve analogları, örneğin: mephedrone, methedrone, ve α- pyrrolidinovalerophenone;
Dimethylamphetamine;
Ephedrine***;
Epinephrine**** (adrenaline);
Etamivan;
Etilamphetamine;
Etilefrine;
Famprofazone;
Fenbutrazate;
Fencamfamin;
Heptaminol;
Hydroxyamphetamine (parahydroxyamphetamine);
Isometheptene;
Levmetamphetamine;
Meclofenoxate;
Methylenedioxymethamphetamine;
Methylephedrine***;
Methylhexanamine (dimethylpentylamine);
Methylphenidate;
Nikethamide;
Norfenefrine;
Octopamine;
Oxilofrine (methysynephrine);
Pemoline;
Pentetrazol;
Phenethylamine ve türevleri;
Phenmetrazine;
Phenpromethamine;
Propylhexedrine;
Pseudoephedrine****;
Selegiline;
Sibutramine;
Strychnine;
Tenamfetamine (methylenedioxyamphetamine);
Tuaminoheptane;

veya benzer kimyasal yapıya ya da benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeleri kapsar, ancak bunlarla sınırlı değildir.

- Clonidine,
- Topikal/oftalmik kullanımlarında imidazol ve 2016 İzleme Programında yer alan uyarıcılar yasaklı değildir*.

* Bupropion, kafein, nikotin, fenilefrin, fenilpropanolamin, pipradol ve sinefrin gibi 2016 İzleme Programı kapsamına dahil edilmiş olan maddeler *Yasaklı Madde* kabul edilmemektedir.

** Kathin: İdrardaki konsantrasyonunun mililitrede 5 mikrogramdan daha fazla olması durumunda yasaklanmıştır.

*** Efedrin ve metilefedrin: Herhangi birisinin idrardaki konsantrasyonu mililitrede 10 mikrogramdan daha fazla olması halinde yasaklanmıştır.

**** Epinephrine (adrenalin): Lokal anestetik maddelerin içinde bulunan veya örneğin; nazal, oftalmolojik olarak lokal uygulanan epinephrine (adrenalin) yasaklanmamıştır.

***** Pseudoephedrine: İdrardaki konsantrasyonunun mililitrede 150 mikrogramdan daha fazla olması durumunda yasaklanmıştır.

S7

NARKOTİKLER

Aşağıdakiler yasaklanmıştır:

Buprenorphine;
Dextromoramide;
Diamorphine (eroin);
Fentanyl ve türevleri;
Hydromorphone;
Methadone;
Morphine;
Oxycodone;
Oxymorphone;
Pentazocine;
Pethidine.

S8

KANNABİNOİDLER

Aşağıdakiler yasaklanmıştır:

- Doğal, örneğin; kannabis, haşhiş, marihuana, esrar ya da sentetik delta 9- tetrahydrocannabinol (THC).
- Kannabinoid benzeri maddeler (Cannabimimetic) örneğin: "Spice" olarak bilinen sentetik kannabinoidler, JWH-018, JWH-073, HU-210.

S9

GLUKOKORTİKÖİDLER

Ağızdan alınan, damar içine, kas içine veya rektal uygulanan tüm glukokortikoidler yasaklanmıştır.

BAZI ÖZEL SPORLARDA KULLANIMI YASAKLI MADDELER

P1

ALKOL

Alkol (etanol) aşağıdaki sporlarda sadece *Müsabaka İçinde* yasaklanmıştır. Tespiti, nefes ve/veya kan analizi ile belirlenecektir. Doping ihlal eşiği kandaki 0,10 gram/Litre alkol yoğunluğuna eşittir.

- Hava Sporları (FAI)
- Okçuluk (WA)
- Otomobil (FIA)
- Sürat Tekneciliği (UIM)

P2

BETA BLOKE EDİCİLER

Beta-bloke ediciler, aşağıdaki spor dallarında yalnızca *Müsabaka İçinde* yasaklı olup, belirtildiği takdirde *Müsabaka Dışında* da yasaklanmıştır.

- Okçuluk (WA)*
- Otomobil (FIA)
- Bilardo (bütün disiplinler) (WCBS)
- Dart (WDF)
- Golf (IGF)
- Atıcılık (ISSF, IPC)*
- Kayak/Snowboard (FIS) kayakla atlama, serbest stil takla atma/yarım silindir ve snowboard yarım silindir/big air
- Sualtı Sporları (CMAS) paletli veya paletsiz sabit ağırlıklı apnea, paletli veya paletsiz dinamik apnea, serbest dalış apnea, denizde serbest dalış apnea, zıpkınla dalış, statik apnea, hedef vurma ve değişken ağırlıklı apnea.

**Müsabaka Dışında* da yasaklanmıştır.

Beta-bloke ediciler, aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir:

Acebutolol;
Alprenolol;
Atenolol;
Betaxolol;
Bisoprolol;
Bunolol;
Carteolol;
Carvedilol;
Celiprolol;
Esmolol;

Labetalol;
Levobunolol;
Metipranolol;
Metoprolol;
Nadolol;
Oxprenolol;
Pindolol;
Propranolol;
Sotalol;
Timolol.

2016 Yasaklılar Listesi

Başlıca Değişikliklerin Özeti ve Açıklayıcı Notlar

KULLANIMI HER ZAMAN YASAKLI OLAN MADDELER VE YÖNTEMLER (MÜSABAKA İÇİ VE MÜSABAKA DIŞI)

YASAKLI MADDELER

S2. Peptid Hormonlar, Büyüme Faktörleri, İlgili Maddeler ve Mimetikler

- Leuporelin, koryonik gonadotropin ve lüteinize edici hormon salgılatan faktöre daha evrensel bir örnek olarak triptorelinin yerini almıştır.

S4. Hormon ve Metabolik Modülatörler

- İnsülin mimetikleri, bütün insülin reseptör agonistlerini kapsamaları açısından Listeye eklenmiştir.
- Meldonium (Mildronate), sporcular tarafından performans artırmak amacıyla kullanıldığı yönünde kanıtlar bulunduğundan Listeye eklenmiştir.

S5. İdrar Söktürücü ve Maskeleyici Maddeler

- Karbonik anhidraz inhibitörlerinin oftalmik kullanımına izin verilmiştir.

MÜSABAKA İÇİNDE KULLANIMI YASAKLI MADDELER VE YÖNTEMLER

S6. Uyarıcılar:

- Klonidin kullanımına izin verilmiştir.

BELİRLİ SPORLARDA KULLANIMI YASAKLI MADDELER

P1. Alkol:

- Uluslararası Motosiklet Federasyonunun (FIM) talebinin değerlendirilmesi üzerine, bu Federasyon, alkolün bir doping aracı olarak yasaklandığı sporlar listesinden çıkartılmıştır.

WADA, alkol kullanımı konusunda Uluslararası Motosiklet Federasyonunun kendi kuralları altında gerekli düzenlemeleri yapacağını bilmektedir.

İZLEME PROGRAMI

- Meldonium, İzleme Programından çıkartılıp Yasaklılar Listesine eklenmiştir.
- Hidrokodon, morfin/kodein oranı ve tapentadol İzleme Programından çıkartılmıştır.

2016 İZLEME PROGRAMI*

Aşağıdaki maddeler 2016 İzleme Programına konulmuştur:

1. Uyarıcılar: **Yalnızca Müsabaka İçinde:** *Bupropion, kafein, nikotin, fenilefrin, fenilpropanolamin, pipradrol ve sinefrin.*
2. Narkotikler: **Yalnızca Müsabaka İçinde:** *Mitragynine ve tramadol.*
3. Glukokortikoidler: **Müsabaka İçinde** *(oral, intravenöz, intramusküler veya rektal uygulama yolları dışında)* **ve Müsabaka Dışında** *(her türlü uygulama yolları)*
4. Telmisartan: **Müsabaka İçinde ve Müsabaka Dışında.**

* Dünya Doping Mücadele Kuralları'nın 4.5. maddesi uyarınca "WADA; İmza Sahibi Taraflar ve hükümetlerle istişare içinde, Yasaklılar Listesi'nde yer almayan ancak, sporda kötü amaçlı kullanılabilme olasılığını değerlendirmek amacıyla WADA'nın gözlem altında tutmak istediği maddelere ilişkin bir izleme programı oluşturacaktır."

www.wada-ama.org

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 39189507-302.99
Konu : Mine YALÇINKAYA

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi : 08/03/2016 tarihli ve 25336 sayılı yazı,

Ana Bilim Dalınız Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi 20145233008 nolu Mine YALÇINKAYA'nın "Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumunun Belirlenmesi" konulu tez çalışması kapsamında "Doping Kullanımına Yönelik Tutum" ölçeğini Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezleri bünyesindeki sporculara uygulayabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Rektörlüğün ilgi sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Zekeriya KARADAVUT
Müdür

Ek:1 Adet Yazı ve Eki (5 sayfa)

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 50913635-302.99
Konu : Mine YALÇINKAYA'nın Tez
Çalışması

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 25.01.2016 tarih 39189507-302.99/E.8491 sayılı yazınız.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının, Enstitünüz Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mine YALÇINKAYA'nın "Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumunun Belirlenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırladığı "Doping Kullanımına Yönelik Tutum" ölçeğini Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde yapabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin 16.02.2016 tarih 10679 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Beykan ÇİZEL
Rektör Yardımcısı

Ek:Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müd.'nün yazısı

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Sayı : 97405614-100/E.10679
Konu : Mine YALÇINKAYA'nın Tez
Çalışması

16.02.2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 02.02.2016 tarih ve 2896 sayılı yazınız.

Genel Müdürlük Makamının 12.02.2016 tarih ve 8929 sayılı oluru ile; Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Mine Yalçinkaya'nın " Elit Sporcularda Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi" ne ilişkin çalışmanın Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde yapılması uygun görülmüştür.

Ancak çalışmada sporcularımıza ait elde edilen verilerin akademik çalışma dışında kullanılmaması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

R

Mete EROL

Genel Müdür a.

Strateji Geliştirme Daire Başkan V.

Ali İŞİKOĞLU
Bilg. İşlt. CM

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı ile Aynıdır
16.02.2016

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : TNWMSRKDLALXFJLCAIIB Evrak Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-eimzali-belge-dogrulama>

Bilgi için: Ahmet GORAL
Sportif Eğitim Uzmanı
Telefon No: (312) 596 74 50

EK 4 – SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ’NÜN BİLGİLENDİRME YAZISI

[←](#)
[↶](#)
[📧](#)
[🔍](#)
[https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/153e096b1371b68](#)

Gmail

E-POSTA YAZ

Gelen Kutusu

Yıldızlı

Önemli

Gönderilmiş Postaalar

Tasdiklar

Çevreler

Notlar

Dijital

Mine

53.484

< >

⚙️

⌵

⌵

⌵

⌵

⌵

⌵

Diğer

🔍

İLT: Mine YALÇINKAYA'nın Tez Çalışması

Geçen Kutusu

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi <tobm2020@sgm.gov.tr>

Aktör: bana

İngilizce > Türkçe > İletici çevir

Kimden: Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi

Gönderildi: 17 Şubat 2016 Çarşamba 10:16

Kime: fundaguruz@gmail.com; ankara@sbg.gov.tr; adana@sbg.gov.tr; adanagesim01@hotmail.com; antalya@sbg.gov.tr; givestekin19@gmail.com; sq.edu.tr@gmail.com; tobmantayla@gmail.com; antakya_gsm@gmail.com; bolu@sbg.gov.tr; bolu_gsim@hotmail.com; emreyademi@hotmail.com; arsin@sbg.gov.tr; turanemine@gmail.com; bursa@sbg.gov.tr; bursatarih@hotmail.com; dhatnakir@sbg.gov.tr; mehmethanfizi@hotmail.com; edime@sbg.gov.tr; mesutgurub@hotmail.com; erzurumtobm@gmail.com; erzurun@sbg.gov.tr; erzurun-gsim@hotmail.com; gaziantep@sbg.gov.tr; fevd_777@hotmail.com; izmirtobm@gmail.com; izmir@sbg.gov.tr; nezatsakac_46@hotmail.com; kahramanaras@sbg.gov.tr; ozgul_1111@hotmail.com; karser@sbg.gov.tr; kocaeli@sbg.gov.tr; asgucdutanozdemir@hotmail.com; minerginyasar@hotmail.com; tobmkonra@gmail.com; konyal@sbg.gov.tr; rze@sbg.gov.tr; sakarya@sbg.gov.tr; aznacare@hotmail.com; sansun@sbg.gov.tr; trabzon@sbg.gov.tr; gendikvespor@hotmail.com; sansuntobm@gmail.com; tobm.trabzon@gmail.com; tobmkahramanaras@gmail.com; gaziantep_tobm@gmail.com; tobmmesni@gmail.com; sakiyatohtmi@gmail.com; tobmadana@gmail.com; gmerafihkoc@gmail.com; rizetohm@gmail.com; bolutohtmi@gmail.com

Konu: Mine YALÇINKAYA'nın Tez Çalışması

Seyin Yekdi;

Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğünün yazısı ile Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Mine Yalçinkaya'nın Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde "Elt Sorularında Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi" konulu çalışmasını yapmayı planladığı belirtilmiş olup, ilgilinin talebi Genel Müdürlük Oluru ile kabul edilmiştir.

Mine Yalçinkaya'nın Olimpiyat Hazırlık Merkezlerimizde "Elt Sorularında Dopinge Yönelik Tutumun Belirlenmesi" konulu çalışmasını yapabilmesi için gerekli kolaylığın gösterilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize sunar, iyi çalışmalar dileriz.

Ek: **Genel Müdürlük Oluru**

Türkiye Olimpiyat Hazırlık ...

Çevrelere etkeyin

☑

Ayrıntıları göster

İngilizce için kapat x

EK 5-KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyet ()Kadın ()Erkek

2.Doğum Tarihi (...../...../.....)

3.Branş:

4.Kaç yıldır bu sporu yapıyorsunuz? (.....yıl)

5.Ulusal başarılarınız var mı?

EVET (varsa nelerdir? Lütfen yazın.....) ()HAYIR

6.Uluslararası başarılarınız var mı? Varsa neler?

EVET (varsa nelerdir? Lütfen yazın.....) ()HAYIR

7.Daha önce milli oldunuz mu?

EVET (kaç kez) ()HAYIR

8.Kaç aydır/yıldır TOHM'dasınız? (.....ay veya yıl)

9.Daha önce doping kontrolünden geçtiniz mi?

EVET (kaç kez) ()HAYIR

10.Doping sözcüğünü ilk olarak nerden duydunuz?

()Antrenör ()Arkadaş () Aile ()Medya () Doktor () Diğer

11.Doping sizce nedir?

()Performansı doğal yolla artırmaktır.

() Performansı yapay yolla artırmaktır.

() Başarıyı antrenman dışı yollarla artırmaktır.

()Başarıyı artırmak için antrenman dışı ve bazı tıbbi yolları kullanmaktır.

()Diğer

12.Doping sizce sporcuların sağlığı üzerinde olumsuz etki yaratır mı?

()EVET ()HAYIR

DOPİNG KULLANIMINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu anket, doping kullanımına yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonuçları, yalnızca bu konudaki tutumlarınızı belirlemek için kullanılacak, kişisel amaçlar için anket sonuçlarından yararlanılmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

1-Sporcuların doping kullanmalarını doğru bulmuyorum.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

2-Sporda doping kullanımı tümüyle serbest bırakılmalıdır.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

3-Antrenörlerin sporcularını, doping kullanımına teşvik etmelerini doğru bulmuyorum.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

4-Başarılı olmamı sağlayacaksa tereddüt etmeden doping kullanabilirim.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

5-Doping kullanımının sporcu sağlığını ciddi bir şekilde tehdit ettiğini düşünüyorum.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

6-Doping kontrolleri sıklaştırılmalıdır.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

7-Doping kullanmak, spor ahlakına uygun bir davranış değildir.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

8-Büyük bir sportif organizasyonda ülkemın başarısı için doping kullanabilirim.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

9-“Doping”, spor dünyası için çok ciddi bir sorundur.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

10-Doping kullanımı, sporcular arasında haksız rekabete yol açmaktadır.

() Tamamen Katılıyorum () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum () Hiç Katılmıyorum

EK 7- TOHM MERKEZLERİ BİLGİ VE İRTİBAT LİSTESİ**1.ANTALYA**

Okçuluk ve Bisiklet. Toplam 24 sporcu

2.İZMİR

Atletizm, Cimnastik, Taekwondo, Tenis Toplam 80 sporcu

3.MERSİN

Atıcılık, Atletizm, Eskrim, Tenis. Toplam 47 sporcu

4.BURSA

Atletizm, Güreş, Teakwondo, Yüzme. Toplam 80 sporcu

5.KAYSERİ

Atletizm, Taekwondo, Yüzme. Toplam 48 sporcu

6.SAMSUN

Atletizm, Judo, Okçuluk, Taekwondo. Toplam 66 sporcu

7.ERZURUM

Atletizm ve Kış Sporları. Toplam 51 sporcu

8.KOCAELİ

Atıcılık, Atletizm, Eskrim, Judo. Toplam 38 sporcu

9.TRABZON

Atletizm, Yüzme, Judo, Tenis. Toplam 46 sporcu

10.GAZİANTEP

Atletizm, Halter, Güreş, Taekwondo. Toplam 54 sporcu

11.KONYA

Atletizm, Atıcılık, Bisiklet, Halter, Taekwondo. Toplam 55 sporcu

12.ADANA

Atletizm, Kano, Kürek, Yüzme. Toplam 54 sporcu

13.ARTVİN

Kano. Toplam 15 sporcu

14.SAKARYA

Kano ve Kürek. Toplam 37 sporcu

15.RİZE

Kano. Toplam 7 sporcu

16.KAHRAMANMARAŞ

Güreş. Toplam 39 sporcu

17.ANKARA

Atletizm, Eskrim ve Boks. Toplam 19 sporcu

18.BOLU

Cimnastik. Toplam 13 sporcu

19.EDİRNE

Güreş. Toplam 20 sporcu

20.DİYARBAKIR

Atıcılık. Toplam 9 sporcu

EK 8- ÇALIŞMA BİLGİLENDİRME YAZISI

[illegible]

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI : Mine YALÇINKAYA

Doğum Yeri - Tarihi: Denizli - 20.04.1991

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Denizli Hasan Tekin Ada Lisesi, 2009

Lisans Diploması : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Spor Yöneticiliği, Çanakkale, 2013

Yüksek Lisans : Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Antalya, 2016

Yabancı Dil : İngilizce

E-Posta : yalcinkaya2091@gmail.com